Novobydžovský

Ročník XIV.
10. 7. 1987

Číslo 2

ZPRAVODAJ

Z obsahu druhého čísla: Kde se všude v Bydžově hrálo divadlo? ✦ Co se psalo v denním tisku o našem městě? ✦ Staročeské obyčeje, 2. část ✦ Klenoty našeho muzea, VII. část ✦ Denně něco pro zdraví ✦ Jak šli za múzami do světa - třetí vzpomínání, tentokráte na Jaroslava Honse ✦ Pravidelné rubriky ✦ Zpravodaj chválí a informuje ✦ Brezno - družební město

ČEKÁ NÁS JEŠTĚ HODNĚ POCTIVÉ PRÁCE

při plnění volebního programu Národní fronty našeho města

Obchod - služby

Nadále budeme pokračovat v opravách, rekonstrukcích jednotlivých stávajících prodejen na území města a místních částech, konkrétně ve Vysočanech a v Nové Skřeněři.

Připravenost výstavby nákupního střediska se řeší prací na projekčním zabezpečení stavby. Celou akci převzalo SD Jednota a akce je v rámci působnosti krajského svazu SD zařazena do plánu tzv. pod čarou. To znamená, že se některá z akcí zařazených k výstavbě pro tuto pětiletku nebude realizovat, bude místo ní zazařazena výstavba našeho nákupního střediska. Zabezpečení stavebních prací na této akci převzalo JZD Rudá hvězda Králíky.

Do volného prostoru za hotel LEV je plánována výstavba domu služeb se soustředěním květinové síně, prodejny polotovarů RaJ, kompletních sběren, opravny obuvi, fotoateliéru, přepravní kanceláře ČSAD, pojišťovny, spořitelny a klubového zařízení RaJ. V současné době je zpracována studie celé stavby ve dvou variantách: za prvé samostatné provozy služeb a za druhé s možností nástavby asi 20 bytových jednotek na tomto objektu. Výstavba by měla být v letošní pětiletce zahájena a dokončena v příštím volebním období. Celá reálnost výstavby domu služeb je závislá na způsobu výstavby školního stravovadla neboť jeho výstavba si vyžaduje prvořadou pozornost před všemi akcemi a mohlo by možná obě akce realizovat současně.

Stále je věnována pozornost dalšímu rozšiřování a zkvalitňování poskytovaných služeb na území města. Byl zpracován komplexní program rozvoje služeb do roku 1990–95, kde jsou konkrétně uvedeny další služby, které se rozšíří u Drobné provozovny a ostatních organizací jako např. výroba maltové a betonové směsi, převzetí provozu okresní ovocné školky atd. Byla již zavedena služba autodopravy pro občany a střihová služba u Drobné provozovny. Pokračuje výstavba garáží požární stanice a připravována je projekčně požární zbrojnice v Lužci nad Cidl.

V oblasti bytového hospodářství a komplexní i individuální bytové výstavbě.

V současné době probíhá revize zastavovacího územního plánu města s ohledem na reálné řešní dopravního obchvatu města a účelné využití jednotlivých ploch uvnitř města a místních částí. U vybraných a schválených 52 parcel pro výstavbu rodinných domků se bude provádět v současné době zaměření geodézií tak, aby mohlo být provedeno vykoupení od jednotlivých majitelů pozemků, zabezpečena technická vybavenost k těmto parcelám a jejich přidělení jednotlivým žadatelům, kterých je u MěNV evidováno celkem 63. Pro další bytovou výstavbu je připravována družstevní svépomocná výstavba 12 bytových jednotek v ul. Havlíčkově se zahájením v roce 1988. V letošním roce bude provedena demolice bývalých jatek tak, aby zde mohla být zahájena výstavba 32 b. j. pro n. p. Silnice. V souvislosti s touto výstavbou a jejím vytápěním dojde v této pětiletce k vybudování hlavního přivaděče plynu pro město vč. kompresorové stanice. Z tohoto přivaděče budou v prvé fázi napojeny výše uvedené bytovky, stávající propanbutanová kotelna na sídlišti a nemocnice s poliklinikou.

Dále bude pokračovat ve výstavbě bytových jednotek Vč. cukrovar a JZD „ČSSP". Nadále bude pokračováno v současné modernizaci bytového fondu tak, aby do konce 8. pětiletky bylo celkem zmodernizováno dalších 56 bytů.

V oblasti školství a kultury

Výstavba stravovadla pro žáky základních škol a gymnázia bude zahájena ihned po dokončení projektové dokumentace a to nejpozději v letech 1988–89. Celé akci je dána maximální priorita. V současné době se řeší ve spolupráci s ONV způsob výstav-

Pokračování na str. 3

Z JEDNÁNÍ RADY MĚST NV

4. rada dne 26. února 1987

u l o ž i l a

a) informovat občany o zajištění jarních směn NF
b) předložit návrh radě MěNV na udělení uznání ke Dni pracovníků kultury 1987
c) vykácet zbytky stromů před zvláštní školou
d) provést systematizaci aparátu MěNV
e) zabezpečit přijetí delegace žen z územního obvodu MěNV u příležitosti MDŽ

5. rada dne 12. března 1987

s c h v á l i l a

a) plán hlavních úkolů technických služeb na rok 1987
b) plán hlavních úkolů bytového podniku na rok 1987
c) názvy místních komunikací podle předloženého návrhu
d) uvolnění částky 6000 Kčs na úhradu nákladů za jedno číslo Novobydžovského zpravodaje pro MěKS

u l o ž i l a

a) vedoucímu OVMH podat zprávu o průběhu dostavby Jiráskova divadla
b) vedoucím pracovníkům dodržovat limity rozpisu plánu a rozpočtu na rok 1987
d) prodejní dobu v prodejnách kolašicí stroje: pondělí až pátek 8.00 — 12.00, 13.00 — 17.30 hod., sobota zavřeno.
Sklo a porcelán: pondělí až pátek 8.00 — 12.00, 13.00 — 17.30 hod., sobota 8.00 — 12.00 hod.

6. rada dne 26. března 1987

u l o ž i l a

a) předložit další zprávu o stavu sdružování finančních prostředků na akce Z - požární zbrojnice a Jiráskovo divadlo
b) LSD Jednota dořešit kádrové otázky na prodejně Chudonice a provozovně Revír a provozovně Zachrašťany. Upravit prodejní dobu na prodejně č. 122 takto:

Po — Pá	8.00 — 12.00 hodin
	13.00 — 17.00 hodin
So	8.00 — 12.00 hodin

c) projednání a zabezpečení zásad pro prodej tuhých paliv v roce 1987

s c h v á l i l a

a) komplexní rozbor hospodaření Drobné provozovny za rok 1986

7. rada dne 9. dubna 1987

u l o ž i l a

a) n. p. Potraviny předložit radě zprávu o řešení technického stavu prodejen
b) vedoucí finančního odboru zabezpečit finanční prostředky ve výši 19 tis. korun na údržbu kulturních zařízení St. Skřeněř a Lužec n. C.
c) závazné ukazatele pro hodnocení plánu bytového podniku na r. 1987
d) OV č. 6 zajistit vykácení 3 kaštanů (souší) na bývalé Kněžovce

s c h v á l i l a

a) rozšíření VP NF na léta 1986 až 1990 o projekční připravenost akce střelnice Svazarmu

8. rada dne 23. dubna 1987

u l o ž i l a

a) předsedovi UIK sledování vymáhání nedoplatků, zjištěných inventarizací 1986
b) řediteli RaJ Hradec Králové předložit harmonogram řešení a odstranění závad, uvedených ve zprávě o úrovni a činnosti RaJ za rok 1986

s t a n o v i l a

a) správní poplatky za delegace sňatků
a to - delegace mimo Nový Bydžov 150 Kčs
delegace do N. Bydžova 200 Kčs

9. rada dne 14. května 1987

u l o ž i l a

a) zajistit pro prodejnu Bytový textil obsazení místa vedoucího
b) zlepšit provozní podmínky v Nemocnici s poliklinikou, dokončit rekonstrukci a přístavbu prádelny
c) zabudovat do oken bytů ve správě bytového podniku kovotěs do konce roku 1990
d) dodržovat záměry plánu a rozpočtu na rok 1987 v kvalitativních i kvantitativních ukazatelích.

10. rada dne 28. května 1987

u l o ž i l a

a) předsedkyni SD Jednota přijmout ihned taková opatření, aby v prodejnách č. 022, 063, 062 a 620 nedocházelo k častému uzavírání a předložit radě návrh na stanovení prodejní doby v prodejně 022
b) n. p. Potraviny informovat radu o rozšíření prodejní doby na prodejně č. 854
c) podniku Zelenina provést výměnu portálů a firemních označení na prodejně 268 a 269.

PRANOSTIKY NA SRPEN

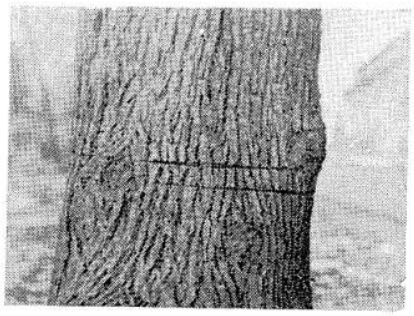
Když fouká v srpnu severák, bude dlouho pěkně pak.

Srpen k zimě hledí a rád vodu cedí.

Když pálí srpen, bude pálit víno.

TAJEMNÍK MěNV ODPOVÍDÁ

Ze vzpomínaného parku se postupně stalo místo černé skládky. Proto byla plocha upravena a OV č. 2 dokončí během letošního roku úpravu a zaseje trávu.

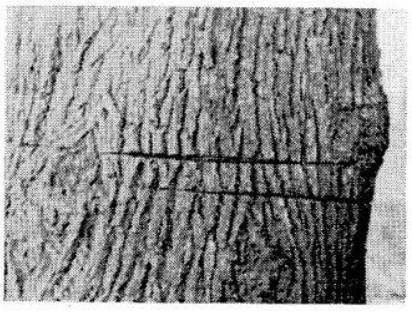

BYL JEDNOU jeden PARK

a dnešní padesátníci by se mohli pamatovat, když v ulici „Na svépomoci" se to tak dalo nazvat. Podle tratě na Chlumec n. C. byl živý plot — jeho zbytky se z části zachovaly — pak byl pás křovin, potom pískem vysypaná cestička, pruh trávy a ulici odděloval další živý plot. V zatravněném pruhu bylo několik laviček a řada 32 lip. Ty jsou tu ještě dnes. Ale... dvanáctá lípa od severního okraje je od prvé poloviny ledna letošního roku oříznutá kolem dokola tak, aby míza nemohla pod kůrou proudit a aby uschla. Asi musela hodně překážet. To její sousedka, jedenáctá, přišla o pár větví, ta to zatím přežije. Zatím.

Je pravda, že lipové větve zasahují i nebezpečně do vozovky a dopravní značky se ztrácejí kdesi v korunách ale tento řez, metr nad zemí je snad příliš krutý a zbytečný.

V pásu křovin hnízdila řada ptáků, hlavně kosů. Ti dnešní padesátníci se chodili dívat, jak sedí na vajíčkách, jak mláďata rostou. Bílé kuličky, které rostly na živém plotě podél

silnice pěkně praskaly, když se na ně šláplo. Ale jen do doby, než se dozvěděli, že se nemají trhat, že je to potrava pro ptactvo na zimu. Pás křovin byl několikrát vysekán, a přece se vždy vzpamatoval, znovu ožil Ale loni přišla technika a s konečnou platností udělala tečku za tím na co se dá dnes už jen vzpomínat. Místo toho holá pláň. Až těch dvacet lip zavoní a včely budou mít ráj, vzpomeňte si, že byl jednou jeden park — i tady.

PaL.

Dokončení ze str. 1

by a to buď v akci Z nebo dodavatelsky z neinvestičních prostředků na vyjímku ministerstva školství.

Celková rekonstrukce budovy pro Zvláštní školu byla dokončena a v letošním roce bude pokračovat rekonstrukce kotelny pro tuto školu, MŠ Palackého a TS včetně dokončení topného kanálu. Dále bude pokračovat oprava a modernizace jednotlivých škol na území města a místních částí dle stanoveného plánu MěNV.

Zahájena byla výstavba tělocvičny u SEŠ v akci Z pro účely školy a široké veřejnosti. První práce byly zahájeny na rekonstrukci Jiráskova divadla v akci Z, kde bude záležet na aktivním přístupu jednotlivých občanů našeho města a místních částí, bude-li včas celá akce skončena a znovu využívána ke svému účelu. Dokončeno a do provozu bylo dáno VKZ Sloupno a rekonstruovaný KD v Lužci n. Cidl.

Do oblasti kultury patří i péče o kulturní památky v našem městě. Projekčně je zpracována celková generální oprava věže kostela sv. Vavřince, kde vlastní realizace je možná pouze za podmínek, že MěNV bude na celé akci dělat nejen investora, ale i generálního dodavatele. Část pomoci přislíbil OSP HK a KPPOUP Opočno. Na opravu objektu radnice je zajištěna projektová dokumentace u KPPOUP Opočno. Na opravu budovy spořitelny se zpracovává projektová dokumentace a je zabezpečen příslib opravy celého pláště objektu ze strany JZD Králíky, JZD „ČSSP" Nový Bydžov, JZD Humburky.

V oblasti sociální a zdravotní péče

Byla dokončena celková rekonstrukce a přístavba chirurgických sálů v nemocnici a dále se pokračuje na přístavbě prádelny. Plánovaná výstavba sdruženého závodního zdravotního střediska v areálu nemocnice je řešena v zabezpečování investora a generálního dodavatele celé akce, neboť není již v silách MěNV tuto plánovanou akci zabezpečit. Pro staré občany byl dán do plného provozu dům se stálou pečovatelskou službou v ulici Karla IV. a dokončuje se bývalý objekt jeslí v ulici V aleji v akci Z pro účely vyvařování a denního pobytu pro důchodce.

V oblasti péče o životní prostředí

Výstavba řízené skládky odpadků pro celé město je v současné době řešena projekčně. Byly vybrány a zhodnoceny vhodné prostory a nejoptimálnějším řešením je znovuobnovení bývalé skládky v prostoru mezi Novým Bydžovem a Sloupnem — v hliništi Vč. cihelny. I nadále se řeší pravidelná údržba všech zelených ploch na území města a místních částí v úzké spolupráci s jednotlivými OV, společenskými organizacemi NF, závody, provozy, JZD „ČSSP" a školy. Intenzivně pokračuje projekční připravenost výstavby celoměstské čistírny odpadních vod v areálu ZAZ, který bude investorem celé akce. Zahájení výstavby je stanoveno na rok 1989. Dokončeno bylo celkové zprůtočnění prostoru bývalých koupadel a nové pozemky byly využity jednak pro šíření prostorů v okolí nových Jeslí případně MŠ Sklář. Další prostory budou využity pro účely ZO ČSCH. Nadále pokračuje uzavírání dohod mezi MěNV a jednotlivými občany na využívání nezemědělských ploch k drobno-pěstitelským účelům. V souvislosti se zabezpečením plynulých dodávek pitné vody pro město byl vybudován v akci Z náhradní přivaděč pitné vody ze stávajících vodních zdrojů. V rámci dostatečného zabezpečení pitné vody pro město a široké okolí byla dohodnuta s VčKNV a ONV HK výstavba vodovodního přiváděče z blízkého Chlumu, kde bude vybudován VčVAKem vodojem, který bude napájen přívodním patrubím z vodovodního zdroje Kratonohy - Urbanice. Výstavbu přiváděče bude MěNV realizovat v letech 1988—89 v investiční akci Z.

Rozvoj jednotlivých závodů a provozů na území města

Došlo k celkové přestavbě PREFASILNICE a rozšíření celého provozu. V současné době probíhá rozsáhlá výstavba velkokapacitního teletníku u JZD „ČSSP" včetně dalších staveb na jednotlivých střediscích. Zahájena byla výstavba nové haly provozu ERAM v Klicperově ulici na výrobu měřicí a regulační techniky výměníkových stanic. ZAZ pokračuje v další výstavbě nových pomocných provozů a současně zajišťuje i zkušební provoz modelu čisticí stanice odpadních vod. Opravu a celkovou rekonstrukci jednotlivých provozů provádí Vč. cukrovary a Mechanizační závod Vč. cukrovary počítá s další výstavbou a rozšířením svých výrobních prostorů.

Čeká nás ještě hodně poctivé práce

Rekonstrukce a výstavba komunikací a chodníků

Dle zpracovaného plánu bude dále pokračovat rekonstrukce jednotlivých místních komunikací města a místních částí a jednotlivých chodníků. Pravidelně každý rok je zařazována do plánu některá rekonstrukce komunikací. Pro rok 1987 je to rekonstrukce komunikace v ul. Riegrově včetně chodníků, zahájení rekonstrukce v ul. Čelakovského a dokončení výstavby druhé etapy komunikace v ul. Sportovní. Zahájena bude celková rekonstrukce komunikace včetně chodníků v ul. Revoluční ve správě OSS a to vybudováním objížďkové trasy a zahájením 1. části vozovky z náměstí po křižovatku ulic Karla IV. - Klicperovy. Na další léta 8. pětiletky bude v jednotlivých opravách komunikací pokračováno dle schváleného plánu.

Úkoly stanovené VP NF pro 8. pětiletku jsou reálné, jejich zabezpečení a splnění závisí na aktivním zapojení všech občanů města a místních částí OV, spol. org. NF, závodů, provozů, JZD a škol a dobrém organizačním zabezpečení MěNV. Jen za těchto podmínek lze tyto vysoké a náročné úkoly realizovat. Musíme si být všichni vědomi, že co si v našem městě a místních částech vybudujeme, to bude sloužit ku prospěchu všem našim občanům a celému městu.

Bydžovská „Zlatá ulička" před zbořením (ulice U kopečku) Foto Jar. Prokop

Kde se všude v Bydžově hrálo divadlo?

K napsání tohohle kousku povídání mě insporoval rozhovor dvou pamětníků - Bydžováků u vedlejšího stolu v jedné společenské místnosti. Ten starší totiž prohlásil — nevím v jaké souvislosti, o čem debatovali — „Jó to já pamatuju dokonce ještě, že se divadlo hrálo i „U beránka". Měl pravdu, ale jeho vědomosti a paměť tedy byla velmi slabá. Ono těch míst v našem městě bylo daleko víc a možná, že při procházení městem ani netušíte, že chodíte kolem budov, kam naši předkové, ale ještě i vrstevníci chodili za kulturou. A tak si o tom dnes trošku popovídejme. kde to všude bylo.

Naše město bylo již v minulosti kulturním střediskem a od poloviny minulého století můžeme zaznamenat čilý kulturní život. Hráli ochotníci studenti, později, když zanikl ochotnický spolek na přechodnou dobu, hrála Řemeslnicko-dělnická beseda, hasiči, Občanská beseda, zpěvácký spolek Lubor-Ludiše a další korporace a spolky. Nelze se proto divit, že každý hledal vhodnou místnost, kde by mohl to své divadelní umění provozovat.

A tak nejstarší prameny nám uvádějí, že se v té době hrálo v hostincích a to hlavně „U modrého lva", ale nejstarší zmínky jsou o divadelních představeních v hostinci „U Kupců", což byl pozdější hotel Schroll, nyní prostranství před obchodním domem Styl. Ale máme také zmínky o představeních v zasedací síni radnice — není divu, hledalo se při merendách to nejlepší místo k provedení představení, protože sem zajížděl i V. K. Klicpera, B. Němcová a další.

Pak přišel začátek našeho století ustavil se definitivně divadelní ochotnický spolek, který převzal jméno „Jirásek" a ten se natrvalo usadil se svými představeními v hostinci „Na kopečku", později přestavěném a nesoucím název Jiráskovo divadlo.

Než však budu vyprávět o tom, kde „Jirásek" ve městě všude hrál, chci se zmínit i o druhém ochotnickém spolku Tyl, který vyvíjel také živou činnost a měl sídlo v hostinci „U beránka", kde byl poměrně slušný sál. To byl hostinec pana Kňourka a je to nynější výrobna odznaků Bižuterie, která se nachází na rohu ulice Tiurkovy a Erbenovy. Tento sál byl střední velikosti, hostovaly zde i kočovné divadelní společnosti a na konci prvé republiky zde byla provizorní kasárna, když do našeho města přišla vojenská posádka. Po válce ještě nějaký čas tento sál sloužil kulturním účelům, ale protože jeho zákulisí ani potřebné pomocné provozy nevyhovovaly požadavkům na moderní kulturní zařízení, byl tento sál i hostinec zrušen.

Již v minulém století v době merend se hlásil o slovo také sál „U anděla". Kočovné společnosti, které neměly na nájemné z velkého divadla zakotvily později v tomto stánku umění a jedním z posledních ředitelů, který každým rokem do našeho města zavítal a hrdě oznamoval, že hraje „ve dvoraně sálu U anděla" — byl Jožka Prima, majitel malé divadelní společnosti.

Také tělocvičná jednota Sokol si musela po postavení sokolovny zajišťovat finanční prostředky na svoji činnost a tak pamatuji, že se na cvičišti za sokolovnou hrála divadla v přírodě a na jednom z nich a sice pohádce „Zvířátka a Petrovští" jsem po prvé ucítil vůni líčidel jako sedmiletý kluk a ta vůně mě držela potom přes padesát let.

I když se vám to bude zdát snad vymyšlená pohádka, ale víte, kde se v našem městě dařilo také ochotnickému divadlu? A vedl si ten společek velmi živě! To byste neuhádli! Na Metličanech v hostinci „U Štafů". Už tam možná nejsou ani pamětníci, to nevím, ale jedno je jisté, ta hospoda už tam není zcela určitě.

Také dramatický kroužek církve československé se měl živě k světu a hrával vždy o vánocích v některém ze jmenovaných sálů, v pozdějších létech i v Jiráskově divadle.

A protože Divadelní jednota „Jirásek" byla od svého založení vedoucí kulturní složkou v našem městě, podívejme se nyní, kde ona všude hrála mimo svůj hlavní stánek. Zdá se vám to snad podivné, proč by se mělo hrát jinde, když měla Jiráskovo divadlo, že? Ale víte jak to chodí — je zapotřebí jít za divákem, nebo není právě volný sál, nebo divák nemůže přijít do divadla — to je divná poznámka, ale později vysvětlím, je to skutečně tak.

A vypravme se nyní po našem městě a jeho nejbližším okolí, abychom našli stopy po divadelním působení našich ochotníků. Všude v okolí měli venkovští ochotníci ideální podmínky pro divadla v přírodě a s různým zdarem a úspěchem jich používali. Jezdili jsme hrát do Petrovic, Kobylic, Prasku, Pšánek, ale v Bydžově jsme přírodní divadlo neměli. Mrzelo nás to, jako vždy jsme si pomohli sami. Projednali jsme si možnost zřízení přírodního divadla v restauraci „Na Kněžovce", obhlédli terén, požádali na národním výboru o vyřazené žulové obrubníky, které byly složeny pod Kněžovkou a na svůj náklad jsme zřídili potřebné divadelní osvětlení A již 4. července roku 1949 jsme odpoledne i večer pozvali Bydžováky na představení operety „Divá Bára" do tohoto nového přírodního divadla. Líbilo se nám tam moc, jak hercům, tak divákům. Letité kaštany se postaraly o odpolední chládek a večer pak zase reflektory barvily keře a stromy do pohádkových barev. Už jsme se tam v této sezóně nedostali, hráli jsme každý týden jinde, ale slíbili jsme si, že příští sezónu se sem zase vrátíme. A naskytla se nám vzácná příležitost — zasloužilý člen našeho souboru Karel Trojna slavil v roce 1950 25 let své ochotnické činnosti a tak jsme pro něho připravili překvapení a jedno představení Stroupežnického „Našich furiantů" s Karlem Trojnou jako dědečkem jsme dali v tomto pohádkovém prostředí přírodního divadla. Ač se to zdá třeba neuvěřitelné, bylo toto třetí představení divadla v přírodě také představením posledním. Se vzrůstajícím plevelem na krásném jevišti tohoto přírodního amfiteátru mizely také vzpomínky na dřinu s žulovými obrubníky, které jsme ručně ve dvou nosili od Kněžovky na jeviště, na dřinu se židlemi, zkouškami a zároveň ochaboval vztek, proč zase se jednou zhatila dobrá věc, když se tam v dřívějších létech a za opravdu nuzných podmínek často hrávalo. Ale opusťme Kněžovku a zastavme se na druhém konci města. Při jedné příležitosti, kterou chtěl náš soubor oslavit a sice výročí významného básníka J. S. Machara, nebylo právě v divadle volno a tak jsme se se svým recitačním pásmem z básníkovy tvorby nastěhovali do sokolského kina. To bylo v r. 1924 a předtím jsme tam už několikrát hráli. A když už jsme na tomhle konci města, přejděme trať a zamiřme do naší nemocnice. Já vím, namítnete — snad nám nechceš tvrdit, že jste hráli také v nemocnici. A budete se divit, hráli a ne jednou — a s jakou chutí, to si neumíte představit — a to přijetí. Krásné prostředí nemocniční slunárny bylo ideálním akustickým prostředím, kdo mohl z lůžka, nikdo nechyběl. To víte, dobrá nálada — ta také léčí a vybrali jsme vždycky veselohru. Tak vidíte, není zapotřebí jen kamenné divadlo, aby Múzy promluvily"!

Ale teď se trochu projdeme, půjdeme až na úplně druhou stranu města a ještě kousek dál za město. Dnes by touto procházkou většina lidí pohrdla, ale před léty to byla prima nedělní celorodinná vycházka. Děti a maminka si u cíle té vycházky dopřály chleba s máslem a pravými syrečky, tatínek si dal jedno v oroseném půllitru a pak ještě další a další, protože tam moc chutnalo. Víte už, kam jsem Vás zavedl? No přece na Venturku! A tam že se hrálo divadlo? A jak, to byste koukali! Tak tam se také členové divadelní jednoty lopotili spolu se studenty a během několika dnů vybudovali krásné přírodní divadlo. A to proto, že tam už 22. května 1921 se slavilo majales 125. merendy a sehráli jsme tam hru „Jedovatý pavouk" — byla to tehdy novinka. A hned potom jsme tam byli 29. a 30. června se hrou L. Stroupežnického „Naši furianti". Pak po létech jsme se tam vrátili ještě jednou a to se hrou „Hanácká krev", jejímž autorem byl bydžovský rodák Mirko Bukovský a v hlavních rolích hráli a zpívali populární brněnští herci stréček Křópal z Břochovan a Jozéfek

Pokračování na str. 5

Dokončení ze str. 4

Melhobó bratří Václav a Valentin Šindlerové.

A že náš soubor hrál také na místním fotbalovém hřišti, to bude věřit málokdo — a přece je to pravda. A vidíte — zrovna taková závažná a pěkná hra — byla to hra K. Hilberta „Česká komedie".

A že jsme se s naším divadlem dostali i na dvůr fary na Metličanech, to už vůbec nebudete věřit, že? A to byste viděli, jak se nám to tam hrálo v přírodní scéně. Hráli jsme tam totiž rozpustilou operetu „Divá Bára", jejíž děj se z části odehrává na faře, u márnice a hřbitovní zdi. A mnozí z vás to ještě pamatují, bylo vás tam jako much a spolu s vámi se tam bohapustě chechtali i oba autoři libreta Dr. Jiří Červený a Jiří Razov.

Tak to vidíte — hrálo se všude tam, kde to bylo zapotřebí a hrálo se s chutí.

A když už jsme u toho, neměli bychom snad zapomenout ani na „dřevěné umělce". Vždyť loutková divadla byla naše veliká láska a poněvadž nás bylo moc a moc, kteří jsme loutky milovali, tak podle toho také vypadal loutkohereckÝ život našeho města. Nejstarší loutková scéna byla v hostinci „U čtyř lip" nebo také u Haků, to je nynější autoškola Svazarmu u divadla. Tam často zajížděl se svými dřevěnými panáky i Matěj Kopecký, rodák z blízkých Libčan. Dvě vynikající loutkové scény měly v našem městě: Tělocvičná jednota Sokol v krásném sálku nahoře v sokolovně, kde je dnes výstavní síň MěKS a mateřská škola, která hrála ve své budově v Tyršově ulici, kde byla potom průmyslová škola a nyní učiliště ERAMu. A hrálo se tam nejméně dvakrát do měsíce a vždy bylo plno. A když už jsme u těch loutek, tak divadelní jednota Jirásek udělala dětem jednou za rok svátek a vždycky v listopadu hrál v Jiráskově divadle Spejbl a Hurvínek. Krátké období existence také zaznamenalo loutkové divadlo v hostinci „U Zítků", to byl hostinec na rohu Revoluční a Klicperovy ulice. Divadélko se tam přestěhovalo po zaniklém divadle hudby. Jeho inventář byl složen z pozůstatků bývalých loutkových scén. Hrálo poměrně krátkou dobu, do povědomí malých diváků se nijak nezapsalo, provozovatelem byla mládežnická organizace. Když tyto prostory byly přiděleny jako zkušební místnost pro divadelní soubor, našli jsme toto bývalé divadélko ve špatném stavu.

Tak Bydžováci, vzpomínejte, zda jsem na některé místo nezapomněl!

Zdeněk Smutný

OPRAVA

Do článku Historik A. Jilemnický, uveřejněném v minulém čísle Novo bydžovského zpravodaje na stránce 10 se nám vloudila nepříjemná chyba. Jméno hořického kronikáře je František Šafránek. Omlouváme se čtenářům i autorovi článku.

Co se psalo v denním tisku o našem městě?

Bibliografické záznamy z excerpovaných novin a časopisů, zachycující články o našem městě, jsou z období měsíců únor až květen 1987.

Fakta z archivu, tak se jmenoval seriál, vycházející v Novém Hradecku k 40. výročí Hradeckého programu. Dvacáté čtvrté pokračování informovalo o historii a současnosti Společného zemědělského podniku ve Starém Bydžově. O družstvu s výměrou 5223 hektarů - JZD ČSSP Nový Bydžov jsme si mohli přečíst v 27. pokračování uveřejněném v č. 14, 7. 4.

Krajská dílna malých divadelních forem a netradičního divadla se konala ve dnech 27. 2. až 1. 3. v MěKS — zařízení Sloupno. O výrazném podílu VKZ Sloupno na úspěchu semináře psala Pochodeň 11. března v článku SLOUPNO - DNY PRÁCE A POHODY a Nové Hradecko 24. března, č. 12 v článku Dobrá věc se podařila. Oba články vysoce hodnotí zápal, pracovitost a schopnosti kolektivu pracovníků VKZ Sloupno, kteří se podíleli na zdárném průběhu akce.

Ve dnech 23. až 28. března 1987 se uskutečnil v MěKS Týden slovenské kultury. Náročná, organizátorsky vzorně připravená akce ZUČ. MěKS v Novém Bydžově společně s ZK ROH Mostáreň Brezno byly pořadateli dnů slovenské kultury. Nové Hradecko v čl. 11, 17. 3. přineslo článek Družební kultura, Breznanský Mostár v č. 8 otiskuje článek Brezno - Nový Bydžov a článek M - klub sa predstavil, Rudé právo informuje o Dnech slovenské kultury v č. 69, 24. 3., Pochodeň v úterý 24. 3. na 1. straně v informaci Družební kultura a ve středu 25. 3. na str. 4 v článku Dny slovenské kultury.

Příliš hořké plody bylo zamyšlení nad učňovskou generací v Magazínu Pochodně. O brutalitě zednického učně píše část nazvaná Případ Nový Bydžov.

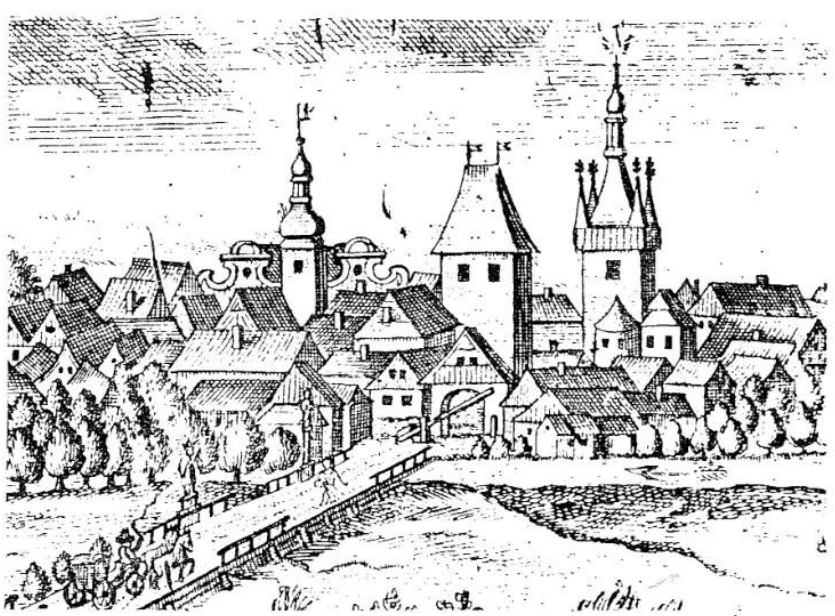
Únorová Pochodeň (13. II.) píše o úkolech VP NF města Bydžova na str. 2 v glose Nový kabát městu. Májové minuty týdny v Novém Hradecku informují o májových oslavách v našem městě. O životním jubileu Jaroslava Barocha ze Starého Bydžova, velitele jednotky Lidových milicí JZD Nový Bydžov psalo Nové Hradecko č. 19, 12. 5. 1987.

Malátův Bydžov a výstava malíře Svatopluka Benýška patřily k významným akcím kulturního střediska v květnu. Pozvánka na výstavu byla otištěna v Novém Hradecku 19. 5. v čísle 20 a v Pochodni 13. 5. Článek Malátův Bydžov otiskla Pochodeň 13. května na straně 4.

(jm)

Kdo nemá peněz, je chud, kdo nemá druha, je chudší, kdo nemá srdce, je nejchudší.
Kůň a jazyk rodí se bez uzdy. J. John

Nový Bydžov na rytině z cechovního výučního listu z konce 18. století — detail střední části

SPONTÁNNÍ A RADOSTNÉ

Čelo májového průvodu - pionýři

a ženy v krojích

Zaplněné Mírové náměstí

předseda KV NF ing. Vaníček

Ředitel M. Kučera

položení věnce u Památníku

Foto Jar. Prokop

KVĚTNOVÉ OSLAVY V NAŠEM MĚSTĚ

JAK ŠLI ZA MÚZAMI DO SVĚTA

SERIÁL ZDEŇKA SMUTNÉHO

VZPOMÍNKY

Když jsem v posledním čísle XII. ročníku Zpravodaje napsal, že budeme psát o řadě těch, kteří odešli hodně daleko nebo už dávno za Múzami do světa, netušil jsem, že to bude trvat téměř půldruhého roku, než zase pod známým titulkem budete číst své oblíbené vzpomínky. Jak vidíte, nezapomněl jsem — Vaše připomínky při náhodných setkáních a upomínání o další pokračování byly tedy dnes splněny a budou už zase snad pravidelně pokračovat.

Už k vůli těm dopisům a dotazům — nezapomněl jsem Libuško Krulišová - Funferová (doufám, že jsem to uhodl, ne?) a další, kteří píšete buď do redakce nebo na osobu pisatele, bude se pokračovat.

A proč to tak trošku déle trvalo? Hlavním důvodem bylo, že ten, o kom bude nyní vzpomínání, se nám zatoulal trochu daleko a tak nějak zmizel ve světě. Dalším důvodem pak bylo, že se mezi tím muselo napsat několik scénářů ke koncertům a pak, když už jsem myslel, že mám ty prameny k tomu našemu rodáku pohromadě a zdálo se mi to trochu málo, dostal jsem půl aktovky materiálu a pak to teprve začalo. Laskavostí synovce našeho dnešního hosta mi byl zapůjčen z rodinného archívu materiál, který jen čekal na zpracování a rozhodujícím způsobem přispěl k dokreslení života našeho rodáka.

A poněvadž jsem chtěl mít materiál co nejdříve zpracovaný, musela se zapojit celá rodina — bylo zapotřebí urovnat archiválie, přeložit celý stoh článků z amerických novin, chronologicky uspořádat, pořídit fotokopie atd. To se o tom zmiňuji jen proto, že některým z vás se to zdá poměrně snadné, přečte se to za 10 minut, tak jak dlouho mohlo trvat napsání, že? V některých případech máte pravdu, pokud si s nimi mohu pohovořit doma nebo někde u nich v klidu, jde to na svět lépe, ale tentokrát mi „dal zabrat" ten náš rodák. Ale už je to všechno pohromadě, takže si můžeme začít povídat.

A ještě na jednu věc bych vás chtěl upozornit, jestliže snad si budete chtít ještě některé věci zjistit v naučných odborných slovnících nebo odborných encyklopediích — tak tentokrát je berte kriticky, našel jsem v nich dvě hrubé chyby, které ve svém článku zásadně vyvracím a dokumentuji. Jde v podstatě o chyby, které se opakuji dokonce ve stejném znění ve dvou publikacích, to znamená, že byly vzaty z jednoho pramene, který jsem objevil. Byl to denní tisk té doby a opsáno bylo dvěma autory. Prvá zásadní chyba je v datu úmrtí našeho rodáka, prameny uvádějí, že zemřel dne 10. června 1930. Nemůže to být pravda proto, že mám dopis jeho ženy, která píše, že nemohla po dobu skoro 14 dnů po smrti svého manžela ani psát, jak byla zničena jeho náhlým odchodem a že se k psaní dostává až nyní a to je 27. května, náš rodák tedy zemřel pravděpodobně 10. května. Druhá chyba je uvedena v jednom odborném slovníku a sice značného významu, je tam u jména umělce uvedeno (cituji doslova) „ruský Čech". A on je to Bydžovák. Píši na redakci tohoto slovníku, aby si v případě nového vydání tento nesmysl opravili, rovněž tak i autorům ostatních slovníků, kde je chybně uvedeno datum úmrtí. Jak k tomuto omylu došlo, dovíte se z dalšího textu.

Ale už vás nebudu napínat, o kom vlastně dnes to povídání bude, pěkně si sedněte pohodlně do svého oblíbeného křesílka, pusťte z hlavy všechny starosti a alespoň v mysli a ve vzpomínkách s námi vejděte do starých uliček našeho města za dalším našim rodákem, jdu s vámi a už po cestě si o tom budeme vyprávět, ano?

VZPOMÍNKA TŘETÍ

Jaroslav Hons 1890-1930

VIOLONCELLISTA

„Je málo Bydžováků, kteří mohou nahlédnouti pootevřeným oknem do Evropy, ještě méně je však těch, kdož jím mohou hleděti do širého světa". Tak začíná nekrolog v časopisu „Týden" dne 13. června 1930 o našem rodáku. A toto povídání má dokázat pravdu tohoto tvrzení, neboť nejen hleděl, ale došel s českým hudebním uměním do širého světa.

Jestliže jdeme směrem k nemocnici a na rohu u Uhelných skladů zahneme k nádraží, mijíme velký dům, který byl kdysi tzv. Honsovým domem. A tam se tedy narodil náš muzikant a strávil tam svoje dětská a studentská léta.

Už nám dnes nikdo nepoví, kde malý Jaroslav začal s tou svoji muzikou a kdo mu dal tak dobré základy. Jisto je pouze to, že v letech 1901 až 1909 absolvoval zdejší gymnasium. A už z těch dob máme zprávy, že svým muzikantským uměním udivoval při koncertech a akademiích v našem městě. Velmi častým hostem byl zvláště na zábavách a besídkách zdejšího Sportovního klubu.

Jakmile odmaturoval, vedla jeho cesta do Prahy za jeho velkou láskou — muzikou a na pražské konservatoři se stal žákem profesora B. Vášky, který byl členem slavného Ševčíkova kvarteta. Po studiích na pražské konservatoři odchází za dalším slavným českým cellistou a skladatelem do Budapešti. Je to David Popper a po získání dalších muzikantských vědomostí se mu podaří prosadit se na koncert do Vídně. Jeho úspěch je tam veliký, že je mu nabídnuto ihned místo sólisty Vídeňského symfonického orchestru, který tehdy řídil slavný F. Loewy. Tento koncert byl totiž jako soutěž pro obsazení sólového cellisty a Jar. Hons ji suverénně vyhrál.

V tomto postavení koncertního mistra měl velké úspěchy na veřejných vystoupeních a tak se mu dostalo v roce 1914 pozvání k několika recitálům do ruských lázní a společenských středisek na Kavkaze a na pobřeží Černého moře.

Ašak při tomto zájezdu vypukla světová válka a Jaroslav Hons byl jako občan Rakousko-Uherska, tedy nepřátelského státu, internován. Do té doby se také datuje onen omyl ve slovníku, že byl ruským Čechem. Azbuka nezná H a Hons tedy v Rusku psán všude Gons a toto jméno si ponechal i potom v pozdější době v Americe, protože „Hons" by při anglické výslovnosti mohlo znít jako Hans a mohl by být pokládán za Němce, což by nepřipustil a proto užíval toto jméno po celou svoji další kariéru a byl všude jmenován jako J. Gons.

Avšak než došlo k internaci, slyšelo jeho koncerty několik ruských hudebních autorit, což mu pak v internaci velmi pomohlo. Mezi jinými odborníky slyšel jeho umění také vynikající ruský dirigent Safonov, na jehož zakročení je J. Hons z internačního tábora propuštěn a je mu nabídnuto místo profesora hudby na státní hudební škole v Taganrogu blízko Rostova. Pro svoji příkladnou píli a úspěchy ve výuce je později jmenován ředitelem této školy. Koncertuje tam i nadále s koloraturní pěvkyní Naděždou Van Brandtovou. V Taganrogu také zakládá Český spolek.

Vzhledem k tomu, že po jeho smrti žádné osobní papíry nebo věci nebyly pozůstalým vráceny, některé údaje se zjišťují velmi těžko nebo se nedají zjistit vůbec. Tak např. z dosažitelných pramenů se mi nepodařilo zjistit přesně dobu jeho sňatku, avšak z poměrně bohaté korespondence se dá vyčíst, že se oženil tak na přelomu roku 1916—17. Ovšem důležité je, že víme a to zcela přesně, kdo byla jeho žena. Na svých koncertech po širé Rusi potkal primabalerinu významného baletního divadla a protože poznali, že je sbližují společné zájmy, oba byli ve svých oborech vynikající odborníci, rozhodli se spojit tento zájem i rozhodnutím, že spolu půjdou dalším životem spolu. Jmenovala se Larisa Shadurskaja. Musela být velmi hezká, protože o této skutečnosti se zmiňuje i první čsl. konsul v Cařihradě Dr. Klemens v jednom ze svých dopisů jeho bratru.

O jeho pedagogických úspěších a o jeho umění donesla se zpráva až do Charkova a byl požádán, aby vyučoval na tamní konservatoři. Tak se stává profesorem carské konservatoře v Charkově a působí tam celých pět let. Do toho přišla i revoluční doba, styk se světem byl přechodně narušen a proto máme málo přímých zpráv o jeho působení v Charkově. O tom se dovídáme až z následné korespondence později. To víte, jak to chodí. Duše velkých umělců jsou stále nespokojené, touží po stále větším měření sil a hodnot svého umění a tak není divu, že i náš J. Hons toužil poznat další metropole umění, seznámit se s dalšími umělci a rozdávat zase svoje umění jiným. Proto přijal nabídku z Ameriky na místo profesora na slavném americkém hudebním institutu. A tak na počátku roku 1920 opouští se svou ženou Charkov a vydává se na strastiplnou cestu do nového působiště, ovšem oklikou a po cestě velmi dlouhé. S výjezdem neměl potíže, horší byly tehdejší devizové a valutové poměry v Evropě. Dohody o finančních záležitostech státy neměly ještě ujasněny, platební styk nebyl tak plynulý jako je tomu dnes. A tak se manželé Honsovi dostávají z Charkova v lednu roku 1920 na první mezistanici a sice do Cařihradu. A tam panoval pravý, jak my říkáme „turecký" nepořádek. Banky nevyřizovaly valutové záležitosti a tak se Honsovi, přesto, že měli svůj majetek, ocitají zcela bez peněz. K tomu nastaly ještě potíže, které dělaly turecké úřady s udělením víz do cizích států a do Ameriky bylo téměř nemožné se dostat. Ale co naplat, místo bylo přislíbeno, bylo třeba se snažit ze všech sil dosáhnout výjezdního povolení. A je nutno se zmínit o tom, jak J. Hons v dopise z 20. V. 1920 píše domů, že nevěřil vůbec, že dostane výjezdní povolení, ale již je má a to výhradně ochotou zdejšího českého konzula Dra Klemense, který se znal s jeho bratrem z války. Teprve když dostal výjezdní povolení, shání se po dopravě do Ameriky. Není to tak snadné. Stále ještě neví, odkud pojede a hlavně kdy. Poměry v Turecku musely tehdy být opravdu „turecké". Upozorňuje bratra v dopise, že peníze do Turecka nejdou přímo od nás tam, ale všechna pošta i peníze jdou přes Itálii, takže všechno hrozně dlouho trvá. Pokusme se vžít do duševního stavu našeho rodáka, v Americe na něj čeká místo profesora konservatoře v Chicagu, peníze si dosavadní koncertní činností vydělal, doma má také jisté finanční zajištění a zde se svoji manželkou čeká, zda dojdou peníze a nebo zda získá někde půjčku. Jen pro Vaši informaci předem, peníze jej v Cařihradě vůbec nezastihnou, musí odjet dřív, než peníze obejdou půl Evropy a tak odjede za peníze, které mu půjčil přítel jeho bratra, český konsul Dr. Klemens.

Jak se dostal do Itálie, to nevíme, ale pravděpodobně přes Řecko, protože v posledním lístku, který od něho z Evropy došel, je zmínka o tom, zda tady doma od něho dostali lístky z Cařihradu, Athén, Patrasu. Lístek je z Neapole a teprve dne 24. července 1920 se dovídáme, že sedá na anglickou loď „Pannonia" a odjíždí za svou další prací, kariérou, když na tuto cestu čekal celého půl roku a co bylo pro něj nejhorší, jel za vypůjčené peníze, protože ty jeho stále ještě nedošly.

Jak nám ukazují lodní dopisní papíry, musela ta Pannonia být řešácký parník, ale stejně jí to trvalo do New Yorku plných sedm dní.

Necháme zatím našeho rodáka odpočívat v kajutě na lodi, potřebuje to, těch posledních sedm měsíců mu dalo zabrat a ty příští? Neví se o nich ani jaké budou, že ano?

A my si zatím ještě můžeme říct o tom, jaké přátele zanechal v Rusku, kteří čeští muzikanti se tam s ním sešli. Víme to z korespondence, protože žádá příbuzné některých nebo i umělce samotné, kteří se mezi tím vrátili domů, aby mu poslali noty pro violoncello, aby měl stále nové a nové koncertní věci. A tak se ptá např. po houslistovi Karlu Liškovi, který byl dříve koncertním mistrem ve Vinohradském divadle, později v Národním divadle a České filharmonii. Prosí také bratra, aby se zeptal v Praze, zda se vrátil domů z Ruska český hudební skladatel Rudolf Karel a jestliže ano, tak chce jeho adresu. Posílá také bratra za Václavem Talichem, který prý určitě jeho adresu zná. To už byl Talich dirigentem České filharmonie.

Jak vidíte, znali se navzájem, ctili umění každý toho druhého, zkrátka hudba je sbližovala, čili heslo, které se objevilo kdysi na Pražském jaru „Hudba sbližuje národy" už bylo vlastně skutečností dávno předtím — sbližuje lidi mezi sebou a tím i celé národy.

A protože toho budeme mít ještě moc a moc si co říci o našem virtuosu za jeho působení v Americe, necháme si to do příštího čísla. Bude to o samé muzice a baletu, ale hlavně o tom, jak jeden drobný človíček ze země české a dokonce z Bydžova, proslavil dobré jméno české hudby až ...., ale to Vás nechám hádat až do příštího čísla, ve kterém Vás pozvu na řadu slavných recitálů a koncertů.

Úspěšný cukrovar

V roce 1986 dosáhl cukrovar v Novém Bydžově velmi dobrých výsledků. V řepné kampani zpracoval 90.232 tun cukrovky a vyrobil rekordních 11.558 tun kvalitního surového cukru.

Závod byl nejlepší ze všech Východočeských cukrovarů a byla mu slavnostně předána putovní standarta podnikového ředitele a předsedy PV ROH.

V plnění kapacitní normy (tj. v množství zpracované cukrovky za 24 hod.) se cukrovar v Novém Bydžově umístil mezi surovárnami na prvním místě a mezi všemi cukrovary (včetně rafinérií) na druhém místě, a to v rámci c e l é ČSR, tj. v konkurenci 55 cukrovarů. Dosáhl tak významného úspěchu v celé své historii.

Na tomto úspěchu mají zásluhu všichni zaměstnanci, kteří v údržbovém období připravili vzorně závod na kampaň a v průběhu řepné kampaně, za pomoci kampaňových pracovníků, řádně a zodpovědně plnili své úkoly.

Hybnou silou celého úspěchu byla celozávodní socialistická soutěž, v jejímž čele stáli členové 3 kolektivů BSP a 1 kolektiv soutěžící o „Rudý karafiát".

Z výstavních sálů Městského kulturního střediska

Svatopluk Benýšek

Výtvarná výstava bývá pro umělce ukončením procesu tvorby a počátkem dialogu díla s divákem. Svou společenskou funkci plní obraz teprve mezi lidmi. A tak se stává, že skoro vždy něco udělal s naším viděním světa. Někdy nás jen upozorní na krásu, k níž jsme zůstali slepí, jindy vyburcuje naši fantazii úplně jinou vizí.

Taková byla výstava obrazů malíře Svatopluka Benýška v kulturním středisku. Narodil se r. 1926 ve Staré Chovicích u Prostějova, studoval na Akademii výtvarného umění v Praze u profesorů Nejedlého a Holého. Mnohaletá praxe i široké zázemí mu umožňovalo projevovat se rozsáhlou škálou výtvarných profesí. Věnoval se nejen volné malířské tvorbě, v níž převládají krajiny a zátiší, zabýval se však také scénografií a jevištním výtvarnictvím, výtvarným řešením výstav, tvorbou plakátů i účelovou grafikou.

Svatopluka Benýška znám osobně už řadu let a vždy jsem si na něm cenil jeho neobyčejné životní a malířské vitality, s níž šel nejen do dalších realizací, ale také do praktických složitostí života.

Benýšek je především malířem krajiny. Je pro něho neokázalá, prostá a užitečná. Neokázalá s mohutnými vlnami lesů Orlických hor, prostá s vlnícími se lány obilí v Polabí i užitečná s bagry, písníky a staveništi na periférii města.

Také ve svých zátiších vytváří umělec vědomě novou krásu. Staví je střízlivě, naslouchá jejich souzvuku a rytmu. V tazích štětce a volbě odstínů se pokouší o klidnou vyrovnanost barvy, která jako světelný a vzdušný živel spojuje vše v jednolitý svět uměleckého díla. Toto symfonické učlenění prostoru prostřednictvím barvy vyznívá ve svém konečném uměleckém účinu jako malebná báseň o kráse světa a radosti ze života.

Především má rád lidi. Řadu jeho obrázků zaplňují děti - hrající a skotačící děti. Maminky, pečující o své děti. Matky v nejrůznějších gestech a situacích. Dalším okruhem tvorby jsou milenci - praobraz rodiny a života - plný cudnosti a něhy. Pojetí autorových figur je dominantním kompozičním, prvkem, jímž dospívá k neobyčejně působivé a sdělné transpozici myšlenky, převedené do výtvarné řeči.

Autor pečlivě pozoroval život dětí, jejich nálady, gesta i mimiku a vytvořil tak řadu obrázků, jež lze charakterizovat jako oslavu radostného života dětí v míru. Postava dítěte i atributy jeho her jsou redukovány do jednoduché, výrazně pádné lineární zkratky, prozrazující cit a cit zkušeného kreslíře. Tato základní osnova je pak podpořena jemnými barevnými akcenty.

Obrazům předcházejí kresby a skici; z řady z nich dělá grafické listy jako určitý vyjadřovací mezistupeň, na němž si ověřuje, zda zvolené téma unese převedení do malby.

Na autorových pracích cítíme jeho upřímnou senzitivitu ke kráse krajiny a přírody, k plnosti a bohatosti života, k ženě - milence i k ženě - matce, k dětem. Malíř nachází přiměřený výraz pro svou spontánní, ve své podstatě optimistickou harmonii se světem kolem nás.

Výstava Svatopluka Benýška - jako celek představila další zhodnocení ověřeného fondu domácí výtvarné tradice. I tehdy, říkáme-li věci v podstatě známé, můžeme v tónu hlasu, v členění vět či v jejich melodii sdělit něco nového - a to se ve výtvarné řeči Benýškově podařilo.

Aleš Doubrava

STAROČESKÉ OBYČEJE

II. ČÁST

Místy věří, že do roka zemře, kdo překrojil jádro.

Kdo má při večeři peníze v kapse, bude je míti po celý rok.

Při večeři pozoruje se stín sedících u stolu a soudí se na budoucí osud jejich. Kdo má slabý stín, anebo nemá stínu, nebo má stíny dva, nedožije budoucích svátků vánočních. Kdo má na stínu dlouhý nos, anebo nemá nosu žádného, zemře prý do roka. Komu chybí na stínu hlava, zemře v příštím roce.

Svíce na stole hořící se neutírá, ale pozoruje se, ke komu se knot nakloní, ten prý budoucích svátků nedočká.

V některých domácnostech rozsvítí si každý z večeřících svíčičku a komu po čas večeře zhasne, odejde na onen svět. Podobně se stane tomu, kdo utíraje knot zhasí svíčičku.

Místy vaří matka dětem mrkev, aby byly krotké.

Drobečky od večeře zahrabe dívka pod strom, který stojí uprostřed zahrady, při tom děkuje všem stromům za ovoce, jež minulého roku přinesly. Pak hodí střevíc přes hlavu a na kterou stranu letí, odtud bude její budoucí manžel.

Místy trhají dva rybí kost, která má podobu podkovy, kdo z nich utrhne menší kousek, zemře dříve nežli druhý.

Zabloudí-li kdo v lese, má se upamatovati, s kým seděl u stolu o Štědrém večeru a hned se prý v cestě vyzná.

Kdo se dívá klíčovou dírkou a spatří u stolice, na které seděl, stín, budoucích svátků se prý nedočká.

Dívky poklopují hrníčky pod které se vkládá chléb, peníze, hlína, prsten a hřeben. Co si kdo odkryje, podle toho se soudí na budoucí osud jeho. Komu se dostane prstenu, ožení se nebo vdá se, komu připadne hlína zemře, kdo si odkryl chléb, bude míti všeho hojnost, kdo si vybral hřeben bude třísti nouzi a kdo peníze, bude bohatým. Mísy donáší Štědrého večera hospodyně sama. Když vhodila do studně kousek vánočky, vyváží vědro vody a dá všem domácím píti. Kdo nepije, nebude mu nikdy voda z té studně chutnati, neboť tak projevil nevděk ke své dobrodějce.

Někde naplní dvanáct skořápek z ořechů vodou. Kolikátá skořápka v řadě vyschne, tolikátý měsíc v roce bude suchý.

Obyčejně donese hospodyně kravám zbytky od večeře a kousek vánočky, někde také řepu, aby hojně dojily.

Když hospodyně sype zrní, obyčejně do kruhu ze řetězu, nemá volati, aby jí slepice nekvokaly.

V ten čas vstávají zemřelí z hrobů, aby pobožnost svou vykonali, kdo mezi ně přijde, toho prý roztrhají.

Místy dávají také výslužku trávníčku se slovy:

Trávníčku, trávníčku,
nesu ti výslužku,
pojď ty s námi jíst!
Až ty travičko, budeš mít,
bude naše kozička s tebou jíst.

(Nový Bydžov)

Kdyby se při rozdávání jablek na někoho nedostalo, bylo by zlým znamením. Oběsil by se prý v příštím roce, jemuž se jablka nedostalo.

(Humburky)

Dívka vezme slupku z celého jablka, hodí ji za sebe a soudí z písmene, které se utvořilo, že se tak bude počínati jméno jejího ženicha.

O půlnoci jdou dívky na zmrzlý rybník anebo potok, prosekají otvor do ledu a dívají se do vody. Která spatří rakev, zemře do roka. Uvidí-li svatbu, vdá se.

Pokračování na str. 13

KLENOTY NAŠEHO MUZEA

VII. ČÁST

STARÝ STUDENTSKÝ PRAPOR

Málokterá památka z novobydžovského muzea poutá tak velkou pozornost návštěvníků jako starý studentský prapor. Bylo o něm už napsáno hodně řádků, ale budeme-li je posuzovat kritičtěji a odmítneme různé nepodložené zprávy, ba přímo romantické výmysly, zůstane zatím z nejstarší historie praporu jen několik strohých údajů, navíc spojených s řadou otázek. Obdobné výsledky přináší i studium počátků merend, s nimiž vznik praporu nerozlučně souvisí.

Počátek merend — zvláštních studentských slavností provázených volbou pantáty a panímámy, zpěvem, tancem, deklamováním veršů i volnou zábavou — klade tradice do čtyřicátých let 18. století. Předpokládaná účast mladých dobrovolníků z města v akademické legii spadá do období války o rakouské dědictví (1740—1748), přesněji do roku 1742, do kritické doby francouzské okupace Prahy.

Přes pokračující archívní studium nepodařilo se dosud vlastní počátky merend a praporu blíže osvětlit. Populární články na stránkách merendních pomněnek a místních novin většinou jen přejímaly a dále upravovaly neověřené údaje z Místopisu a dějin Celestina Říhy z roku 1868. K roku 1742 Říha doslovně uvedl: „I z města Nového Bydžova přihlásilo se 54 mladíků a študentů, kteří tuto dobrovolnou službu od 28. října až do 3. prosince konali." (Str. 50.) Podle Říhy se studentská legie zvlášť vyznamenala u zámku „Tešen" (= Děčín), kde zajala část Francouzů. Potom se všichni Bydžovští „šťastně a zdrávi i s praporem domů navrátili." (Str. 51.) Na památku slavné účasti ve válce slavili bydžovští studenti poprvé ples „merenda" nazvaný o prázdninách v roce 1750. Nakonec Říha uzavírá: „Tato študentská merenda se pak každého roku slavila a až na naše časy udržela." (Tamtéž.)

Odkud Říha převzal údaje o „54 mladících a študentech", žel neuvedl a zatím je nebylo možno ověřit. Pokud jde o druhou část Říhova textu, vychází nepochybně z pozdějšího zápisu o merendách, pořízeného do městské pamětní knihy až v roce 1857. Zde je mimo jiné obecně uvedeno, že studenti tuto „radostenku" konají o vagacích až podnes, „přičemž praporec z radnice vezmou a zase po této merendě zpátkem ho vrátí." (Liber memorabilium III, fol. 352.)

Z Říhova nepřesného a neověřeného textu dospěl medik Stanislav Rejthárek ještě dále. Ve Sjezdových listech Krakonoše z roku 1887 na základě dalšího Říhova údaje o devatenácti mužích, kteří měli být v roce 1734 ve válce s Francií odvedeni z bydžovského panství k vojsku, bez jakéhokoli bližšího zdůvodnění vyvodil: „A do této války původ praporu studentského se klade. Spadá tedy vznik jeho mezi léta 1734—1741." (Str. 8.)

Podle dosti nespolehlivého textu Josefa Svátka v Česko-moravské kronice (kniha sedmá, Praha 1898) spadá účast bydžovských studentů až do roku 1744. Studenti akademické legie toho roku prokázali statečnost při obléhání Prahy pruským vojskem Fridricha II. Když se nakonec 17. září Praha vzdala, vřadil Fridrich II. studenty do svého vojska, ale ti z něj brzy zbíhali, a tak napomohli k oslabení nepřítele a ke konečnému ústupu Prusů ze země. V této souvislosti Svátek v poznámce uvedl: „Vracející se studenti tito byli v domovech svých od obyvatelstva jako hrdinové hlučně vítáni a zejména oněm v Novém Bydžově bylo za odměnu statečnosti jejich v Praze povoleno, aby vždy ve vagacích zvláštní slavnost s tanci a jinými kratochvílemi pořádati mohli, z čehož vznikla proslulá 'studentská merenda', která se dosud každoročně v Novém Bydžově opakuje." (Str. 462—463.) Na jiném místě ještě k činnosti členů legie za obležení Prahy poznamenal, že jim byla dvorským dekretem z 10. února 1746 vzdána pochvala. (Str. 447.) Rezoluce Marie Terezie (nikoli však dekret) byla skutečně zaslána do Prahy a odtud její obsah oznamovali krajským hejtmanům a akademickému magistrátu. Ovšem text jen obecně požaduje, aby pražští akademici za uvedené zásluhy mohli nadále užívat všech svých univerzitních privilegií a svobod. (SÚA Praha, KK 1733, fol. 37—37^{V} a KK 954, zased. 7. 3. 1746, nefol.).

Spojením Říhových údajů se zmínkou o „dekretu" z 10. února 1746 byl potom počátek merend kladen k roku 1746. Od roku 1921 začali merendy poprvé počítat. Zcela mechanickým součtem předpokládaných, ale po dlouhou dobu většinou nedoložených merend se merenda v roce 1921 stala v pořadí už stopětadvacátou. Ze 125 předpokládaných merend však byly tehdy známy přímé doklady jen o 39 merendách, z toho první pocházel až z roku 1800, a dalších 86 zůstalo a i nyní většinou zůstává bez jediného písemného záznamu.

V současné době jsme se v poznání historie merend sice dostali už dále, ale stále chybějí bližší údaje o jejich vlastních počátcích. Teprve nedávno se podařilo objevit první doklady o merendách v zápisech z poloviny 18. století. V zachovaných městských radních protokolech z let 1751 až 1753 byly nalezeny záznamy studentských žádostí o poskytnutí příspěvku na rozloučení s prázdninami před odchodem do škol. Studentům byly zdarma vydány dva sudy piva z vysočanského pivovaru. V rozhodnutí z roku 1751 je odkaz na předešlý rok, a tak nejstarší dosud prameny doloženou merendou je merenda z roku 1750. (Radní protokol, zased. 5. 10. 1751, č. 4, fol. 179^{V}—180.)

Novobydžovské merendy vznikly za zcela zvláštních podmínek. Za vyšším vzděláním i před univerzitním studiem museli tehdy mladí lidé odcházet do jiných míst a do města se vraceli jen o prázdninách. „Akademiků" studujících na pražské univerzitě bylo jen několik. Místní studenti tedy tvořili velmi malou skupinu a teprve díky účasti kolegů z dalších míst se merendy mohly proměnit ve slavnosti přerůstající místní rámec. Nepochybně k tomu napomohla i důležitá správní změna — od roku 1751 byl vytvořen samostatný kraj Bydžovský a Nový Bydžov se stal až do roku 1784 krajským městem a sídlem krajského úřadu. Žel vzhledem k torzovitému uchování městské registratury postrádáme pro toto období o merendách další pramenné doklady. Jisté naděje tu ještě do budoucna dává studium v rozsáhlém fondu krajského úřadu.

Přes uvedené okolnosti je však překvapivá absence starších zpráv o merendách i v zachovaných pramenech. O merendách nepřinesly jedinou zmínku pasáže o městě v Schallerově (1790) a v Sommerově topografii (1835) a nic o nich neuvedli ani na magistrátu, ani na děkanství, když

vyplňovali podrobný dotazník o historii, památkách a současnosti města pro pražského profesora Eichlera (v letech 1825 a 1826). — (Archív Národního muzea v Praze, Eichlerova sbírka, G 14/165.) O merendách se nic bližšího nedovíme ani v jinak faktograficky bohatých zápisech děkanské kroniky.

Tato kronika však přece jen zaznamenala dva cenné údaje o starém studentském praporu. V zápise z roku 1848 o odchodu národní gardy na pomoc Praze autor k 16. červnu uvedl, že garda vypochodovala do Týnce nad Labem na vlak pod studentským praporem. Při zmínce o praporu současně poznamenal, že předešlého dne byl na prapor vyšit nápis a že žerď praporu pocházela od zemské abrany, když zdejší studenti táhli v roce 1742 na pomoc panovnici Marii Terezii. (Liber memorabilium decanatus . . ., II. díl, str. 33.)

Tento text je zatím nejdůležitějším dochovaným svědectvím o starém studentském praporu. Je zajímavé, že pisatel uvedl k roku 1742 výslovně jen žerď praporu. S dalším údajem tak vyvstala nová otázka: Je hedvábná látka starého praporu původní? Otázka se vnucuje ještě s větší naléhavostí, připomeneme-li si úryvek ze žádosti studentů o příspěvek na merendu z 22. srpna 1803. Studenti požadovali „přídavek" nejen „vzhledem na drahé victualie", ale dále uváděli: „. . . zvláště protože jsme se usnesli, bychom prastarý český zvyk již ne více k určitému účelu užívaný přivésti ve změněný lepší stav." (Citováno podle textu v Památníku 125. studentské merendy v Novém Bydžově roku 1921, str. 14.) Co mohl znamenat „změněný lepší stav"? Žerď zůstala zachována, ale nebyl snad tehdy prapor přebarven, nebo dokonce nezakoupili tehdy studenti novou praporovou látku? Na tuto otázku zatím nemůžeme jednoznačně odpovědět.

Přibližme si nyní vzhled celého praporu. Žlutozelená hedvábná látka je při okrajích zdobena později přišitými zlacenými dracounovými obloučky a spolu s nimi tvoří obdélnou plochu na výšku rozměrů 125×120 cm. Povrch hedvábné látky byl už v průběhu 19. století dosti porušen a v roce 1921 byl už natolik chatrný, že se několik žen na žádost spolku akademiků ujalo náročné opravy látky. Opravu zachytila i fotografie uložená v muzejních sbírkách.

V populárních článcích v merendních pomněnkách se několikrát opakovalo, že dříve měl prapor na jedné straně znaky univerzitních fakult a na druhé straně českého lva. Zatím však nelze tento údaj ničím doložit. Podíváme-li se na vybledlou látku pozorněji, zjistíme na jedné straně přibližně uprostřed poněkud tmavší plochu oválného tvaru na výšku, zakrytou v horní části nápisem. Co bylo namalováno či vyšito na oválné ploše, odstraněné pravděpodobně před přišitím nápisu, také přesněji nevíme. Nápis NOWÝ BYDŽOW vznikl — jak už bylo uvedeno — 15. června 1848. Podklad tvoří červená ozdobná páska s úzkým modrým okrajem a vystřižená a přišitá písmena jsou z bílé látky. Nově zjištěný údaj z děkanské kroniky tak opravuje dosavadní předpoklad, že nápis pochází už z opravy praporu v roce 1803.

Horní část starého studentského praporu s nápisem vyšitým 15. června 1848

Dřevěná válcovitá žerď praporu je zakončena plochým kovovým pobronzovaným listem a dosahuje celkové délky 231 cm s průměrem kolem 2,8 cm. Povrch žerdi zdobí jednak malovaná širší červenobílá páska, šikmo obtáčející žerď, jednak drobné kovové zaoblené cvočky ve dvou svislých řadách téměř proti sobě, přecházející níže po dvojitém prstenci v pásek obtáčející dolní část žerdi. Zde už malba pásky dávno zmizela, zato volnou plochu mezi cvočky postupně zaplnilo devatenáct větších ozdobných hřebů, většinou s iniciálami jmen pantáty a panímámy merendy a datem. Nejstarší hřeb praporu daroval v roce 1855 pantáta merendy Ferdinand Holý, poslední hřeb byl na žerď přibit o merendě dne 8. července 1934 k údajnému 200. výročí praporu. Mezi novějšími hřeby zaujme oválný zlacený plíšek s vyrytým jménem spisovatele Al. Jiráska, přibitý o merendě dne 15. srpna 1921.

Prapor se stal už od prvních merend jejich hlavním uctívaným symbolem a provázel studenty i na merendních plesech. Jinak zůstával pod ochranou správy města na radnici. Ještě ze staré radnice byl také prapor vyzvednut velením národní gardy v červnových dnech roku 1848. Proti romantické tradici je však nutno uvést, že se nedostal na pražské barikády a že z větší části smyšlený je i příběh o záchraně praporu gardistou Smutným, který se měl s praporem ukrýt v jedné vesnici ve chlévě, kayž gardu ohrozili císařští kyrysníci.

Proslulosti novobydžovských merend napomáhala vedle účasti studentů z řady dalších míst i přítomnost známých českých básníků, spisovatelů a politiků. Například merenda v roce 1861, které se zúčastnila spisovatelka Božena Němcová, vstoupila tak i do celonárodního povědomí. Studentské merendy tehdy významně přispívaly k šíření vlasteneckých myšlenek i mezi ostatní vrstvy obyvatelstva.

Po založení reálného gymnázia v roce 1873, první střední školy v našem městě, přestali konečně mladší studenti odcházet do škol v jiných městech a začala sem naopak za studiem přicházet mládež i z dalších míst. Když pak byly postupně otevřeny i čtyři vyšší třídy gymnázia a studenti zde v roce 1886 poprvé maturovali, stal se Nový Bydžov pro mnohé místem osmiletého studia, odkud potom odcházeli na vysoké školy či přímo do praktického života. Tak se vytvářela nová tradice, tradice města středoškolských studií, která dávala i dalším merendám širší základ.

Merendy se v té době už konaly po delších přestávkách, ale o to většího rozsahu co do programu i účasti nabývaly. To už nebyly skromné akce několika vysokoškolských studentů, kteří kdysi na rozloučení s prázdninami zvali do svého města kolegy ze studií, ale velké slavnosti poutající pozornost obyvatel města i četných hostí - rodáků, bývalých i současných studentů gymnázia, představitelů politického a kulturního života, včetně zástupců Karlovy univerzity.

Po merendě v roce 1875 pořádali studenti další až v roce 1888. Z této merendy také pochází vzácná fotografie výboru merendy se starým studentským praporem. V roce 1895 byl prapor převezen do Prahy na národopisnou výstavu a zaujal tu jedno z čelných míst v oddělení studentských památek. Na merendu konanou v tomto roce si pantáta merendy a praporečník přivezli prapor přímo z výstavy.

Po roce 1895 byly merendy obnoveny až za první republiky, kdy se

Pokračování na str. 12

konaly v letech 1921, 1928 a 1934. Před merendou v roce 1928 bylo konečně rozhodnuto o zhotovení nového studentského praporu a o trvalém uložení starého praporu v novobydžovském muzeu.

Nový prapor slavnostně rozvinuli zástupci výboru merendy, města a spolků dne 15. července 1928 v sále radnice. Podle návrhu B. Fátora, M. Hudečka a Ant. Urbana prapor vyšily pod vedením paní učitelky Váchové slečny Lhotová, Benešová a Tomášová. 13. srpna 1928 byl potom starý prapor předán do muzea. Odtud byl ještě krátce vyzvednut o další merendě dne 8. července 1934 při příležitosti slavnosti 200 let praporu. Právě tehdy došlo přímo k symbolické události. Poslední hřeb na žerď starého praporu společně přibíjeli MUDr. Stanislav Rejthárek, pantáta merendy z roku 1888, a JUDr. Karel Engler, pantáta merendy z roku 1934. Nikdo tehdy nemohl ani tušit, že za osm let přerve život tohoto mladého člověka smrt zastřelením dne 3. července 1942 na Zámečku u Pardubic a že se stane první obětí heydrichiády v našem městě.

Poslední dvě merendy patří už nejnovější historii, životu v osvobozené zemi. Na radostnou atmosféru merendy v roce 1946 navázala v roce 1957 zatím poslední merenda studentů a mládeže Novobydžovska, spojená s velkým alegorickým průvodem městem a řadou tradičních akcí této starobylé slavnosti. Studenty tehdy provázel už jen nový prapor a i ten je nyní trvale uložen v muzeu.

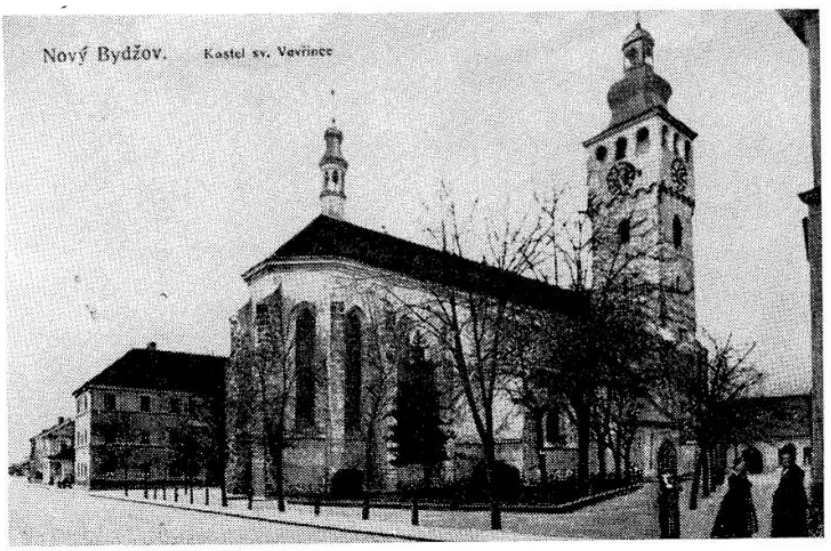
Jen jednou za rok opustí krátce své místo v depozitáři pro slavnostní dekorování na maturitním plesu gymnázia, které předznamenává závěr studia dalších dvou ročníků středoškoláků, pokračovatelů těch, jejichž život a snažení připomíná i historie dávných merend a starého studentského praporu.

Starý a nový studentský prapor, Památní kniha merendy, vydávané Pomněnky a další početné památky na novobydžovské merendy jsou pečlivě uchovávány v muzeu jako cenná svědectví o jedné z nejvýznamnějších kapitol kulturních dějin našeho města. Sporé a obtížně shledávané zlomky o počátcích praporu a merend zatím spíše jejich historii jen naznačují. Není však třeba k ní nic vymýšlet a přidávat — i tak zůstává jedinečnou. V průběhu 19. století, v období už blíže poznaném, se merendy staly součástí buditelských a vlasteneckých snah české společnosti, vystavené nebezpečí sílící germanizace. Vítaným obohacením kulturního a společenského života města byly i merendy v našem století. Právě před třiceti lety Nový Bydžov naposled ožil studentským mládím, neopakovatelnou atmosférou merendy, spojující tradici se současným životem mladých lidí. Naposled?

Jaroslav Prokop

Příští pokračování bude věnováno souboru středověkých kachlů.

POZVÁNKA NA VÝSTAVU

Výstava pohlednic města se už blíží. Od soboty před bydžovskou poutí až do příštího roku budou si moci návštěvníci muzea prohlédnout desítky různých záběrů z města, jak je zachytily v průběhu téměř devadesáti let místní pohlednice.

Zatím nejstarší známá a datovaná litografovaná pohlednice města ve sbírkách muzea pochází z roku 1898. Vedle oblíbených montáží z většího počtu záběrů návštěvník uvidí i původní snímky, které byly předlohami několika starých pohlednic, soubory starších barevných pohlednic, různé příležitostné pohlednice i letecké snímky. Místní vydavatele připomenou reprodukce inzercí z místních novin — Antonína Slavíka, Rudolfa Štěničky, Františka Medlína, Karla Mikouska, Josefa Němce, Bedřicha Holečka a Josefa Panochy. Mezi vystavenými pohlednicemi bude i několik pohlednic vydaných přímo v místních tiskárnách.

Na základě výzvy v Novobydžovském zpravodaji byla sbírka pohlednic města obohacena o další cenné přírůstky. Do muzea v poslední době pohlednice darovali ing. Jan Panocha, František Vacek a Zdeněk Smutný z Nového Bydžova, Růžena Hartmanová ze Starého Bydžova a několik našich krajanů — Jaroslava Hloušková z Prahy, Antonín Antoš z Kolína a Bohumil Kodydek z Turčianských Teplic. Všem dárcům i touto cestou ještě jednou děkujeme.

J. P.

STAROČESKÉ OBYČEJE

Pokračování ze str. 9

Když se zvoní na půlnoční (mši) a někdo vysloví nějaké přání, vyplní se mu prý. (Chlumec)

Obrátí-li se střevíc špičkou v tu stranu, kde leží hřbitov, zemře dívka házející do roka. Obrátí-li se špičkou ke dveřím, odejde děvče z domova, padne-li špičkou k oknu, zůstane ten rok doma. (Kratonohy)

Někde vhodí do studně kousek chleba s medem, aby se v ní nic nečistého nedrželo. (Křičov)

Při stole posluhuje dcera nebo děvečka. Někde říkají, že by štěstí opustilo v příštím roce dům, kdyby hospodyně po celou večeři při stole neseděla.

Vyleze-li při večeři kočka na stůl, nebude rodina dlouho pohromadě. Někde zafoukne svíčku hospodář. Jde-li kouř ke dveřím, zemře člen rodiny do roka. Jde-li kouř ke stropu, budou všichni dlouho živi. Děti nesouce výslužku stromům do zahrady, třesou jimi a volají:

Stromečku vstávej,
úrodu dávej,
dnes je Štědrý den!

Když jdou děvčata z půlnoční, mají tančiti kolem mezníků, aby při muzice nikdy nestála. Když přijdou domů, chopí se plotu, třesou jím a říkají:

Plůtku, plůtku, klepu tebou!
Milý Bože, prosím Tě, dej,
aby psi zaštěkali z té strany,
kam se za hospodyni dostati mám.

Někde třese dívka švestkou a říká:

Třesu, třesu, švestičko dnes,
kde můj milý večeří dnes,
ať se mně tam ozve pes. (Lískovice)

Někde si rozkrajují jablko dva dohromady. Kdo má ve své polovici více jader nežli druhý, bude prý déle živ. (Lišice)

Krupicovou kaši má jísti každý, aby se mu sypaly po celý rok peníze jako krupice.

Vymění-li si někdo s druhým jablko, budou prý oba šťastni. Zvláště dětem se radí, aby si vyměnily jablka. Zbloudí-li pak v lese, najdou jen tenkráte pravou cestu, vzpomenou-li si, s kým si o Štědrém večeru jablko vyměnily.

Kdo chce býti jist před hajným, ať jde o půlnoci do lesa. Nespatří-li ho nikdo, může doufati, že ho budoucně nepřistihne hajný na škodě. (Lužec)

Když se všichni domácí zbožně pomodlili, namočí hospodyně prst do medu a udělá každému ze stolujících kříž na čele. Komu kříž nejdřív uschne, ten prý v příštím roce zemře.

Co se při večeři nejdříve na stůl přinese, ať krmě nebo nápoj, vezmi trochu, běž na křižovatku a podívej se do toho. Zvíš, co tě toho roku potká, věnec ohlašuje svatbu, rakev smrt.

Hospodyně načne vánočku a každý ze stolujících si kousek vezme. Hospodář si má ukousnouti z jednoho kusu s hospodyní, aby se měli v budoucím roku rádi.

Po večeři vezmou domácí ubrus se zbytky od večera a jdou na roh stavení. Kdo nejdříve jde kolem, jest prý jejich nepřítel.

Nesčítá-li dobře, kdo se do okna dívá, všechny při stole sedící, někdo z nich do roka zemře. (Měník)

Někde věří, že možno spatřiti na hřbitově o dvanácté hodině v noci ty, kteří v roce zemřou. Zadívá-li se některý z duchů na pozorujícího člověka, může se ubohý připravovati na brzkou smrt. (Mlékosrby)

Pak všichni zasedli ke stolu dle obvyklého pořádku. V čele hospodář, který počítá domácí hosty, nebyl-li jich lichý počet, zvláště však obávané číslo třináct. Lid říká: Třináct - Pán Bůh při nás! Jsou rozličné pověry, že někdo do roka zemře, nebo, že nebude rok příznivý, nesedí-li se u stolu do páru.

Kdo chce věděti, zemře-li v tom roce, ať hodí lžíci, kterou večeřel, přes hlavu. Obrátí-li se držadlem ke dveřím, znamená smrt, dopadne-li druhým koncem, značí štěstí a zdraví.

Pak se nosí náruč dříví ze dvora. Je-li počet kousků sudý, těší se dívka na vdavky, lichý počet oznamuje, že zůstane v tom roce doma. Také se soudí na budoucnost ze svíčiček, jež se do ořechových skořápek upevňují a po vodě na mísе pouštějí. Sejdou-li se lodičky, dívka se vdá a mladík ožení.

Místy jde nejmladší z rodiny do síně a hledí klíčovou dírkou na stolující. Koho neuvidí, toho nebude do roka boleti hlava.

Má-li mužský stín bledý a podlouhlý, nedočká prý budoucího Štědrého večera. Je-li stín děvčete podlouhlý, dostane prý truhláře (rakev), je-li stín okrouhlý, vdá se v tom roce.

Kdo vychází z kostela a spatří smrt, zemře prý do roka. (Nechanice)

Místy udělají si děvčata vich ze slámy a házejí ho v zahradě na hrušku. Uvízne-li tam hned po prvním hození, vdá se dívka v tom roce. Spadne-li, nedožije se budoucích svátků. (Obora)

Někde házejí psu oknem topinku, jinde mu dají chléb a kousek ryby, pak ho vedou třikrát po dvoře a kolem stavení, aby dům dobře opatroval.

Děvčata zavazují do čtyř rohů šátku svá přání a kladou je pod hlavu. Když se ráno probudí, sáhnou pod polštář a uchopí roh šátku. Co v něm jest napsáno, to se jim do roka vyplní. (Prasek)

Kdo jí na Štědrý večer polévku a hrách, bude míti po celý rok Boží požehnání. (Skochovice)

Kdo zůstal doma, má běžeti právě o půlnoci v košili kolem stavení, aby zahnal smrt od domu. Zdá se někomu o svatbě, zemře člen rodiny do roka. (Skřeněř)

Který hospodář jí hodně houbové polévky, toho se budou peníze držeti. Jí-li však krupicovou kaši, budou se mu prý děti osýpati.

Kdo si nechá ořechy od Štědrého večera, bude míti štěstí.

Někde vyjde hospodář do síně a dívá se klíčovou dírkou ke stolu. Kdo má při sobě umrlčí hlavu, zemře toho roku. Je-li umrlčí hlava u dveří, rozloučí se hospodář sám se světem. (Skřivany)

Kdo chceš věděti, z které strany dostaneš ženu, vyjdi na dvůr. Na které straně spatříš první hvězdu, z té strany bude tvá nevěsta.

Děvčata házejí střevíc přes hlavu. Obrátí-li se střevíc špičkou k dívce, vezme si ji prý první ženich. (Sloupno)

Dívka odkládá při večeři z každého jídla na dva talíře, jež po večeři postaví v komoře na prostřený stůl. O půlnoci si sedne v bílých šatech ke stolu a počne jísti. Ke druhému talíři posadí se prý budoucí manžel její.

Jinde seberou zbytky od večeře, sváží je do uzlíčku a nechají do Velkého pátku. Když se v ten den od východu slunce pod kamny spálí, vytratí se všechen hmyz ze stavení.

Kdo sedí proti dveřím, do roka prý zemře. (Smidary)

Někde dají kravám do žrádla ořech od štědrovečerní večeře, aby měly máslo žluté a tvrdé jako ořech. (Starý Bydžov)

Kohout, houser, kačer a krocan dostávají vedle zrní i stroužek česneku, aby hájili mláďata a byli zlí.

Někde udělají kruh na podlaze svěvenou křídou a házejí tam z každého zrní tři hrsti. Která slepice vkročí do kruhu, hojně vajec nanese. (Šaplava)

Kdo vlastní vinou není účasten štědrovečerní večeře, nedočká se svátků vánočních v roce budoucím. (Vojice)

Koním se přimíchá do obroku kousek česneku, aby byli bujní. (Vysočany)

Místy mívají také ryby k večeři. Roztrhla-li hospodyně rybě žluč a ta se rozlila po mase, bude v domě neštěstí. Buďto stavení vyhoří, nebo někdo z domácích zemře. Kdo jedli z toho masa, budou prý po celý rok nešťastni.

Hledí-li někdo prostředním oknem do světnice a spatří tam jedinou osobu, soudí, že jí do roka odzvoní.

Někde ukládají rybí kosti za komín, aby boží posel do stavení neuhodil. Jinde je zakopávají na postranním místě, aby nepřišly do hnoje a nerostlo z nich na poli bejlí a tráva. Při tom říkají:

Seju, seju, jaderníčka,
vyroste nám řimbabička,
vyhojí se jí kravička. (Zábědov)

Nebo: Seju, seju, jaderníčka,
vyroste nám napřesrok řimbabička. (Metličany)

V některých rodinách přinesou po večeři nejstaršího holuba do světnice a dají mu zbytky od večeře. Pak mu vstrčí tři zrnka pepře do zobáku, aby se zlých lidí nebál a mladé hájil. Obvykle ho nechají do rána ve světnici. (Zachrašťany)

Místy vybíhá mládež do zahrad a houpá se na větvích ovocných stromů, až do umdlení. Slyší-li při houpání střelnou ránu, soudí, že zemřou

Dokončení na str. 14

Pokračování ze str. 13

smrtí násilnou. Slyší-li houkání sovi, věří, že je čeká smrt přirozená. (Sběř)

Dívky vyjdou do zahrady, třesou bezem a volají:
Klepu, klepu, bez,
ozvi se mi pes,
kde můj milý večeří dnes?
(Zdechovice)

Dívky vytahují stébla z došků a říkají:
Přebírám ženichy, mládence, vdovce, ať přijde kdo chce.

Někde hází dívka jablkem tak dlouho do stropu, až jí spadne na hlavu. Kolikrát hodí, nežli ji jablko udeří, tolik let prý musí na oddavky čekati. (Žehuň)

V minulém století tvorba lidových pranostik brala největšího rozmachu a udávala se v častých případech nesprávným směrem. Nejlépe snad o tom hovoří národní klasik K. J. Erben v pátém zpěvu básně Štědrý den:
„Však lépe v mylné naději sníti,
před sebou čirou temnotu
nežli budoucnost odhaliti
strašlivou poznati jistotu."

Zpravodaj informuje

1 Pohár v Lužci n. C.

V sobotu 9. května se v Lužci nad Cidlinou hrál již 17. ročník Poháru osvobození v kopané, který pod záštitou JZD „ČSSP" Nový Bydžov pořádá oddíl kopané TJ Lužec n. C. ve spolupráci s ostatními složkami Národní fronty v obci a středním odborným učilištěm Hlušice.

Letošního ročníku se tradičně zúčastnila čtyři družstva, jedenáctka sovětských vojáků v Bohdanče, celek Traktor Beyern z NDR, Sokol Nepolisy a domácí TJ Lužec. Při slavnostním zahájení turnaje, kterého se mimo jiných zúčastnil i vedoucí tajemník KV NF s. ing. Vaníček, vyslechli přítomní projev předsedy odbočky SČSP s. Synka a poté zástupci přítomných týmů položili věnce k Pomníku padlých.

Pak se již rozběhl vlastní fotbalový program. Hned v úvodním střetnutí viděli diváci dramatickou kopanou a vítězství Nepolis nad sovětskými vojáky v poměru 1:0 (1:0). Jedinou branku zápasu dal nepoliský Bičák z trestného kopu, obě družstva však neproměnila několik výborných šancí, sovětští hosté nastřelili těsně před koncem břevno.

V druhém zápase nastoupil domácí Lužec proti Traktoru Beyern. Domácí celek byl v první půli střelecky pohotovější a vedl již 2:0 brankami Archalouse a Šmidrkala. Ve druhém poločase však domácí polevili, vystřídali několik hráčů a důrazní hosté brankami Rainera a Petera dokázali srovnat stav na 2:2. O postupu do finále rozhodly pokutové kopy, pevnější nervy měli němečtí fotbalisté, kteří v nich zvítězili hladce 3:0.

V souboji o třetí místo porazil Lužec sovětské vojáky 5:1 (4:0). Domácí byli střelecky pohotovější a rychlejší, jejich dvě branky dal Archalous, po jednom úspěchu zaznamenali Hladík, Šoufek a Kloz z penalty. Za Sověty snížil Zotov.

Ve finále se 200 přítomných diváků branky nedočkalo. Souboj Nepolisy — Beyern skončil bez branek 0:0, i když obě družstva měla několik slibných příležitostí. O vítězství v turnaji rozhodly opět penalty, v nichž byl úspěšný Beyern v poměru 3:2.

Celý turnaj byl výborně připraven výborem fotbalového oddílu v čele s předsedou s. Kukaněm a členy L. Vancem, J. Chaloupkou a J. Maxou. Poděkování patří i všem ostatním členům a ženám starajícím se o žaludky strávníků. Celá akce zanechala ve všech účastnících pěkné vzpomínky a zážitky.

2 Koncert bratrů Malotínů

Městské kulturní středisko uspořádalo komorní koncert, ve kterém účinkovali bydžovské veřejnosti dobře známí profesionální umělci - koncertní mistři - flétnista František Malotín, prof. pražské konservatoře a violoncellista Bohumil Malotín, koncertní mistr orchestru Národního divadla v Praze. Jejich výborným partnerem byl mladý klavírní virtuos Vojtěch Spurný, absolvent pražské konzervatoře a posluchač AMU.

Na koncertě zazněla ve vynikajícím provedení díla mistrů 18. a 19. stol. (Hervelois, Gluck, Mozart, Haydn Suk, Gaubert, Martinů).

Koncertní sál byl milovníky hudebního umění plně obsazen a všichni posluchači přijali provedení skladeb i účinkující umělce a velkým nadšením.

Umělecký dojem z koncertu byl umocněn průvodním slovem pana Zdeňka Smutného, který přiblížil posluchačům účinkující umělce i hrané skladby.

Celková atmosféra koncertu si plně zaslouží toto zhodnocení velmi krásného a uměleckého večera, který se nepochybně stal kulturním svátkem města. /N/

3 Dechovka LŠU

Delegáty krajské konference pionýrských pracovníků v postorách Kulturního domu ROH v Hradci Králové přivítali členové dechového orchestru LŠU v Novém Bydžově. Bylo to poprvé kdy při takovéto významné příležitosti vystoupili pionýři a mládežníci z Nového Bydžova. Kromě uvítacího koncertu přednesli mladí muzikanti v jednacím sále slavnostní fanfáry, kterými tato významná politická událost začala. (jah)

Zpravodaj chválí

Naše myslivce

Třicet členů Českého mysliveckého svazu v Novém Bydžově obhospodařuje 1904 ha pronajaté honitby. Výsledky jejich práce jsou vynikající. Celoroční ochrana a péče o lovnou zvěř — to jsou desítky hodin odvedených každým členem. Ale to jsou i další hodiny brigádnické práce věnované celému městu — 9000 vysázených stromů a keřů, 677 hodin práce pro JZD, 60 q kvalitního sena, 828 hodin na akcích Z, 9961 kg druhotných surovin, 933 kožek - to jsou výsledky roku 1986 a zasloužené třetí místo v okresní soutěži mysliveckých sdružení. A v okrese Hradec Králové je těchto sdružení padesátsedm!

Aby naši myslivci mohli uskutečnit pět honů na bažanty a zajíce, odchyt 90 kusů zajíců ročně, musí přiložit ruku k dílu i na poli myslivosti. Ani tady nezaháleli a v roce 1986 odpracovali 2797 hodin.

Vychovávají i své nástupce. Patnáct mladých přátel krásné přírody chodí do kroužku, který vede učitel s. Kareš. Výborné umístění v okresních soutěžích dokazuje dobrou práci i na tomto poli. Český myslivecký svaz v Novém Bydžově patří rozhodně k těm nejlepším.

LAŠKOVNĚ DEFINICE

Ano-ne!
Hodnoty osobní prestiže. Někdy věcí. Říkáme ano, chceme-li se někomu vlichotit. Říkáme ne, chceme-li se nad někoho povýšit.

Blbec
Lze žít s blbcem pod jednou střechou.

Cnost
je slovo ženského rodu, pročež platívá jen pro ženy.

Čekání
viz Železniční doprava

Dobrý člověk
koná víc dobra nežli zla.
Předobrý člověk = slaboch.
(pokračování)

BREZNO

DRUŽEBNÍ MĚSTO

DNY SLOVENSKÉ KULTURY

Zájmová umělecká činnost je zdrojem radosti a inspirace pro její účastníky, posluchače i diváky, je nedílnou součástí socialistického umění. Umělecké kolektivy a soubory Závodního klubu ROH Mostáreň v Brezně o tom přesvědčily všechny, kteří ve dnech 23. až 28. března přišli na jejich vystoupení a pořady.

V družebním městě Brezna — v Novém Bydžově — probíhaly Dny slovenské kultury. Dny plné radosti, zpěvu, dobré pohody a hlavně dobré práce. V městském kulturním středisku a v jeho víceúčelovém klubovém zařízení ve Sloupně hostovaly soubory ZUČ různých oborů. Hudebníci, divadelníci, tanečníci, malé jevištní formy, fotografové i výtvarníci dokazovali své umění.

Devět pořadů v jednom týdnu uspokojilo i nejnáročnějšího diváka. K vrcholům patřilo bezesporu vystoupení folklórního souboru Mostár a jeho Pozdravům Horehroní, a divadelní představení souboru Jána Chalupky Hriech. Ovzduší, vytvořené členy těchto souborů, bylo slavnostní a dokazovalo mistrovskou práci.

Usměvavé bylo i programové odpoledne členů M Klubu. Mladí lidé porovnávali práci brezňanského diskžokeje s naším, bydžovským, sledovali pozorně ukázku práce souboru malých jevištních forem a srdečně přijali country kapelu Vodopád, která musela přidat ještě přátelské vystoupení po programu.

Dechovka Mostárenka, která rozdává radost a pohodu u nás i v zahraničí, našla své diváky a posluchače na dvou koncertech v Novém Bydžově. Vyhrávala na večeru dobré pohody a končila pěkné Dny slovenské kultury v Novém Bydžově.

Po celou dobu Dnů slovenské kultury byla otevřena ve výstavních sálech městského kulturního střediska expozice sportovních koláží Evžena Svrčka a fotografií ze života ZK ROH Mostáreň.

Dnům slovenské kultury v Novém Bydžově věnovaly pozornost sdělovací prostředky - vysílání Čs. rozhlasu Hradec Králové, články v Rudém právu, krajské Pochodni i v okresních novinách Nové Hradecko.

Organizačně náročná akce ZK ROH Mostáreň Brezno a Městského kulturního střediska v Novém Bydžově byla dalším důkazem družební spolupráce dvou měst, která plní přání svých obyvatel - poznat život, upevnit přátelství. Upřímná slova poděkování patří hlavnímu organizátorovi celé akce, řediteli ZK ROH Mostáreň Brezno Zoltánu Popróčimu.

Dny slovenské kultury v Novém Bydžově se staly oslavou poctivé práce lidí, kteří se ve svém volném čase věnují soustavnému vytváření kulturních hodnot, jenž obohacují náš život.

(jm)

Vernisáž výstavy Sportovní koláže - vystoupení souboru LŠU - vedoucí Jan Filip

Z výstavního sálu MěKS - autor koláží E. Svrček

Z májového průvodu v našem družebním městě Brezno

Denně něco pro zdraví!

Nestává se tak často, aby ČSČK připravil pro své spoluobčany tak pěkný večer jako se to podařilo ZO ČSČK v Lužci n. Cidl. Zasloužila se o to v maximální míře předsedkyně této organizace s. Jiřina Myšková. Svou nevšední obětavostí a iniciativou získala pro tuto myšlenku nejen členy své vlastní skupiny, ale k účasti na programu se jí podařilo přesvědčit i IV. novobydžovskou skupinu ČSČK. Tato organizačně mimořádně náročná akce se uskutečnila v pěkném prostředí kulturního domu v Lužci nad Cidlinou.

O co šlo? Pobavit lidi a nenásilnou formou je přimět k zamyšlení nad svou životosprávou. Žijeme ve spěchu a napětí s pocitem začarovaného kruhu, ze kterého není úniku. Musíme si proto uvědomit, co patří k tvorbě zdravého způsobu života ve zdravém prostředí. Zkusme zhodnotit si uplynulý den, zvážit, co jsme udělali špatně, čím jsme škodili sobě nebo těm, kteří žijí nebo pracují kolem nás.

Moderní člověk změnil radikálně své zvyklosti. Postupně se zbavuje těžké fyzické práce, kterou nahrazují stroje. Životem ve městě omezuje i sportovní činnost. Snížení kalorického nároku neznamená, že dnešní člověk potřebuje méně biologických aktivních látek. V podstatě mu nesmí chybět v menším kalorickém objemu dostatečné množství plně hodnotných bílkovin, vitamínů, nerostných látek. Měl by jíst denně ovoce, zeleninu pokud možno v syrovém stavu, mléko mléčné výrobky, omezit tuky, moučná a sladká jídla, sůl, vybírat si vhodná masa — jíst pestře a střídmě.

Zdravotně výchovný program **„Denně něco pro zdraví"** propaguje kromě zdravé výživy vyvážený režim práce a odpočinku, dostatek pohybu, dobré mezilidské vztahy, dodržování zásad osobní hygieny, hygieny pracovního a životního prostředí a zřeknutí se toxikomanie tzn. návyku na kouření alkohol a drogy. Má-li zdravý způsob života přinést efekt, musí být dlouhodobý. Smyslem programu „Denně něco pro zdraví" je soustavná, každodenní aktivita na pracovišti i doma, ve volném čase nebo zájmové skupině přátel.

To všechno se dozvěděli účastníci zábavného večera, který uváděla po způsobu „televarieté" Jiřina Myšková spolu s M. Vilhanem. Aby nezůstalo pouze při slovech následovaly praktické ukázky „jak na to". Skupina dívek předvedla za doprovodu hudby vhodné cviky pro každý den i věk. Po nich následovaly soutěže zaměřené na znalosti správné výživy. V naaranžovaném obchodě nakupovali soutěžící potraviny. Při výběru potravin měli prokázat znalosti „pravidla pěti" — pravidla správné výživy: „Zelenina,mléko, chléb, maso, tuky — skupin pět. Něco z každé skupiny denně na stůl rodiny".

Nevšední ohlas a veselí vyvolala ukázka praktické dovednosti při úpravě obložených chlebíčků. Posledním úkolem bylo ošetření zranění, ke kterým při takovéto práci může dojít.

Všichni soutěžící účastníci, kteří zastupovali Lužec nad Cidl. a Nový Bydžov si vedli výborně a svoje znalosti prezentovali se smyslem pro humor.

Soutěže vystřídaly veselé scénky, ve kterých excelovaly sestry ze IV. ZO ČSČK v Novém Bydžově M. Vošmerová, M. Česáková, R. Novotná a sestry ze ZO ČSČK Stará Skřeněř J. Šimůnková a J. Karásková. Celý večer provázela hudební skupina J. Vašiny. Píseň „Vyznání světu a míru" zazpívala mladičká H. Heřmanská s vlastním doprovodem na kytaru.

Vyvrcholením celého večera bylo vystoupení Zdenka Smutného, který vyplnil svým krásným zpěvem a poutavým vyprávěním o hudbě celou druhou polovinu večera. Na jeho písničky se Novobydžováci těší. Dovede „chytit za srdce" a přimět lidi k spontánní spoluúčasti.

Hudební skupina J. Vašiny vyhrávala k poslechu a tanci až do půlnoci. Každý začátek má i svůj konec. Skončil i tento večer plný úsměvu a radostné pohody, kterou si účastníci tohoto setkání odváželi ve vrchovaté míře do svých domovů.

Přáli bychom si, aby tato slibně navázaná spolupráce mezi organizacemi ČSČK Lužec n. C. a Nový Bydžov nebyla poslední.

Alena Výprachtická

Náročné úkoly roku 1986 závod splnil jen díky zvýšenému pracovnímu úsilí, které celý pracovní kolektiv ve své práci vynaložil.

Především se jednalo o práci v sobotních směnách kdy pro nedostatek pracovníků a vysokou nemocnost nebylo možné plánované úkoly splnit bez přesčasové práce. Celkem bylo odpracováno 18 mimořádných sobotních směn. O splnění úkolů roku se nejvíce zasloužily kolektivy BSP tkalcovny a přípravny.

Z jednotlivců byla nejlepší s. Věra Matysová, vedoucí kolektivu BSP tkalcovny a poslankyně MěstNV. Za vynikající práci obdržela v r. 1986 rezortní vyznamenání.

TIBA 09 Nový Bydžov

Přes nedostatek pracovníků věnoval závod dostatečnou pozornost zlepšení pracovního prostředí. V podnikové soutěži „Za závod krásnější" získala TIBA 09 II. místo.

Při plnění volebního programu našeho města zaměstnanci Tiby 09 odpracovali celkem 715 hodin, což představuje 6 hodin na pracovníka.

Lepším hospodařením se surovinou uspořili 250.000 Kčs. Úkoly roku 1987 za I. čtvrtletí závod splnil ve všech bodech. Toto splnění si vyžádalo mimořádné pracovní úsilí celého pracovního kolektivu.

Komorní ženský sbor MěKS v Brezně obohatil Malátův Bydžov '87 vynikajícím koncertem. Škoda, že Bydžováci opět nepřišli v takovém počtu, jak se na kulturní město sluší.

K účinnosti práce naší komise

Správní komise péče o rodinu a dítě byla zřízena podle zákona č. 129/75 Sb. ve znění zákona č. 138/82 Sb. § 14 a odstavce 2. Komise je sedmičlenná. Její ustanovení bylo schváleno plenárním zasedáním MěNV Nový Bydžov dne 16. 12. 1982 plénem č. 9 pod číslem 8/9/82. Správní komise péče o rodinu a dítě se schází pravidelně 1× měsíčně dle schváleného plánu práce. Při této komisi je zřízen aktiv péče o cikánské obyvatelstvo podle zákona č. 69/67 Sb. § 65.

Komise spolupracuje se sociálně zdravotní komisí, s komisí pro mládež, s komisí veřejného pořádku při MěNV, se školami, s organizacemi, se ZV ROH na závodech a v případě nutnosti i s vedením závodu.

V roce 1986 komise projednala 27 případů a z toho vydala 23 rozhodnutí. Jedná se o rozhodnutí o napomenutí rodičům nebo nezletilému, v případě nutnosti rodičům i nezletilému. Dále pak rozhodnutí o dohledu nad nezletilým. Dohledem bývá pověřena členka komise správní péče o rodinu a dítě. V roce 1986 bylo vydáno v jednom případě rozhodnutí o dohledu nad žákem ZvŠ. V tomto případě byla zatím všechna výchovná opatření neúčinná, matka špatně spolupracuje se školou a na předvolání MěNV před komisi se nedostavuje. Již v roce 1985 byla tato matka předána k řešení KOVP při MěNV podle § 17 písmene a zák. 60/61 Sb. Dohledem byla pověřena členka komise, která podává pravidelně v komisi informace o nezletilém.

Komise je rovněž nápomocna na základě požadavku školy (učiliště) působit na žáky a jejich rodiče, aby tito žáci měli pravidelnou docházku do školy, plnili si školní povinnosti a vyučili se. Tito žáci většinou po dovršení 16 let školní docházky z učilišť odcházejí a nastupují do zaměstnání.

Počet projednávaných nezletilých dětí stále stoupá.

V porovnání s rokem 1985 17 případů
1986 27 případů.

Velice často se rodiče před komisí obhajují tím, že na výchovu dětí nestačí, a že na děti nemají tolik času.

Pokud se vyskytnou problémy v chování mládeže, spatřujeme je především v tom, že mládež má dostatek peněz a neustále se objevuje problém podávání alkoholických nápojů nezletilým. Tento problém neustále řeší veřejná bezpečnost se kterou má naše komise velice dobrou spolupráci. Veřejná bezpečnost vychází našemu MěNV vstříc kdykoliv potřebujeme, při návštěvách v rodinách, kde dochází ke konfliktním situacím apod. Rovněž tak je velice dobrá spolupráce s vedením závodů ZAZ a Tiba. Například v letošním roce jsme požádali o spolupráci vedení závodu v ZAZ. Ředitel s. Baránek umožnil členům naší komise jednání v jeho kanceláři s matkou, která zanedbává výchovu svých dětí. Matka se totiž na předvolání MěNV do komise nedostavila. Jednání byl přítomen ředitel závodu, pracovník kádrového oddělení a mistr provozu. Vzhledem k tomu, že matka nezletilých dětí byla v práci, neměla žádné vyhnutí se jednání nezúčastnit. K tomuto řešení dochází jen v nejnutnějších případech, kdy rodiče nereagují na sdělení školy ani pozvání na MěNV.

PARAGRAFY ZÁKONA č. 60/61 Sb.

Velmi často se setkáváme s porušováním různých ustanovení zákonů, které vymezují a dbají, aby byl zachován veřejný klid a pořádek. Jedním ze zákonů na úseku přestupků je zákon č. 60/61 Sb., který je rozdělen na několik základních paragrafů.

V každodenní práci zjišťujeme, že ne všichni občané mají kladný vztah k majetku v osobním a socialistickém vlastnictví a ke svým spoluobčanům. Někdy se shledáváme s tím, že k porušení uvedeného zákona dochází nevědomky, ale s hodnocením roku 1986 zjišťujeme, že k tomuto porušení docházelo převážně záměrně a to často pod vlivem požití alkoholických nápojů.

V roce 1986 bylo postoupeno k projednání KPPP MěNV celkem 29 přestupků. V 26 případech se jednalo o porušení ustanovení § 19 zák. č. 60/61 Sb., u kterého bylo převážně projednáváno slovní a fyzické napadení mezi rodinnými příslušníky a dále mezi spoluobčany, přitom bylo 11 přestupků spácháno pod vlivem požití alkoholických nápojů. Poslední léta jsme zaznamenali nárust slovních rozepří v rodinách, které posléze přerůstají ve fyzické napadení jenž si v mnohých případech vyžádá lékařské ošetření, ale i pracovní neschopnost. V několika případech se stalo, že jeden z manželů v době nepřítomnosti partnera vyměnil zámek u dveří do bytu, popřípadě i jinak znemožňoval vstup do bytu. Zde bychom chtěli poukázat na protiprávní jednání, jednak ze zákona, ale i z morálního hlediska, zvláště jsou-li svědky i nevhodné výměny názorů mezi rodiči nezletilé děti.

Pod tímto uvedeným paragrafem bývají projednávány přestupky občaně, kteří se dopustili drobné krádeže v samoobsluhách. Občané, kteří se těchto krádeží dopouštějí, většinou při projednávání přestupku tvrdí, že zboží omylem zastrčili do své kapsy nebo nákupní tašky i když ví, že nákup patří do nákupního košíku.

V poslední době dochází k nárůstu páchání přestupků na úseku boje proti alkoholismu. Tento přestupek je porušován jak ze strany obsluhujícího personálu, který podává alkoholické nápoje podnapilým osobám mladistvým, aniž by se přesvědčil u mladých osob kontrolou občanského průkazu zda je možno těmto osobám podat alkoholické nápoje, tak ze strany osob, ktré v nadměrném množství požily alkoholické nápoje a poté svým jednáním a vystupováním na veřejnosti vzbuzují pohoršení.

Rádi bychom se zmínili o tom jaká je součinnost mezi OO-VB a KOVP. Oba orgány úzce spolupracují při objektivním zjištění okolností porušení zákona, dále při vyhodnocovací a administrativní činnosti. Součinnost je nejen nutná, ale i mezi uvedenými orgány na dobré úrovni. Dochází k pravidelnému vzájemnému informování, leckdy již v první fázi nebo při předběžných úkonech.

Tento článek přináší poučení: zamyslete se nad svým chováním, aby nedocházelo do budoucna k porušování uvedeného zákona a naplňování tak skutkové podstaty přestupku.

pprap. Petr

Mechanizační závod v r. 1987

Činnost závodu PMZ Nový Bydžov je zaměřena v roce 1987 na:

- **výrobu balících automatů pro drobné spotřebitelské balení cukru od 5 g — 5 kg, balící automaty RA4 pro 5 g balení se s úspěchem využívají i v jiných oborech potravinářského průmyslu a budou letos vyvezeny i do PLR**
- **výrobu strojního zařízení pro úsporu tepelné energie cukrovarů**
- **výrobu centrálních ovládacích velínů vlastními měřícími přístroji**
- **výrobu rozvaděčů pro kompletaci investičních celků cukrovarnického zařízení.**
- **montážní práce zařízení vyrobených ve všech 7 cukrovarech Východočeského kraje**

LAŠKOVNĚ DEFINICE

Fráze
je to, co předchází násilí.

Galantnost
Přisvědčování každé ženě, s vyjímkou vlastní manželky.

Hlava
Kdo má svou hlavu, nechte mu ji, i kdybyste věděli, že ji má zhola nadarmo.

ZELEŇ NA NÁMĚSTÍ

Dne 11. dubna 1987 byly na náměstí vysazeny nové stromky. Starší stromy višně keřovité, vysazené v roce 1965, v minulých letech postupně odcházely, a tak bylo rozhodnuto o nové výsadbě. Staré stromy byly už v březnu za pomoci kolového bagru vytrhány, stará půda vybrána, kruhové obrubníky nově osazeny a do jam byla přivezena nová půda. Celkově bylo na náměstí vysazeno 38 stromků javoru kulovitého, dovezených z Chrudimi. Sobotní dopolední brigády Českého svazu zahrádkářů se zúčastnilo 41 osob. Brigádníci zároveň upravovali parkovou část kruhového objezdu kolem mariánského morového sloupu.

První stromky na náměstí se objevily už před pětapadesáti lety. Na návrh předsedy okrašlovacího spolku a správce muzea Josefa Koudelky byly kolem náměstí vysazeny lípy. 28. dubna 1932 se náměstí zaplnilo školní mládeží i dospělými a vysázení

Vysazování stromků dne 11. dubna 1987 ....

a 28. dubna 1932 - před pětapadesáti lety

mladých lip proběhlo slavnostním způsobem. Stromky před radnicí symbolicky zasadili představitelé okresu a města, ostatní vysazovali žáci a žákyně chlapecké a dívčí školy. Každá třída dostala svoji lípu, o kterou se potom měla starat.

Při úpravách náměstí počátkem padesátých let byly lípy vykáceny a nahradily je mladé javory. V roce 1965 byly potom vysazeny višně keřovité. Nové stromky javoru kulovitého tak jsou už v pořadí čtvrtou generací zeleně na náměstí. Stárnou lidé, stárnou i stromy ...

J. P.

„Za mých mladých let nebylo náměstí dlážděno, ani odpadními kanály opatřeno. K odpadu dešťové vody byl příkop od Schrollů ke Lvu. Na náměstí rostla sem tam travička, již husy spásaly a v kalužích se špláchály."

Ze vzpomínek Jana Jedličky k počátkům čtyřicátých let 19. století

Osobní kronika

NAROZENÍ

od 1. 1. 1987

4. 1. **Šárka Hartmanová,**
N. Bydžov, Dukelská 1041
10. 1. **Luděk Kohout,**
N. Bydžov, J. E. Purkyně 1523
13. 1. **Petra Šimůnková,**
Nový Bydžov,
M. Bydžovského 1123
22. 1. **Jan Petrovický,**
N. Bydžov, J. Fučíka 903
28. 1. **Ladislav Třasák,**
N. Bydžov, Nová 1947
3. 2. **Ladislava Chaloupková,**
N. Bydžov - Lužec n. C. 13
3. 2. **Jakub Hájek,**
N. Bydžov, Dr. M. Tyrše 108
5. 2. **Jana Kozlovská,**
N. Bydžov - Starý Bydžov 80
8. 2. **Tomáš Marek,**
N. Bydžov, J. E. Purkyně 1595
9. 2. **Andrea Mikulková,**
N. Bydžov, Hradební 1447
12. 2. **Veronika Hanušová,**
N. Bydžov, Purkyňova 1513
17. 2. **Ondřej Brett,**
N. Bydžov, U plovárny 1415
27. 2. **Lenka Nováková,**
N. Bydžov - Sloupno 185
27. 2. **Petr Hušek,**
N. Bydžov, Zahradní 448
27. 2. **Eva Prajsová,**
N. Bydžov, V Ráji 1302
28. 2. **Lucie Pavelková,**
N. Bydžov, Jungmannova 1707
2. 3. **Anita Gracíková,**
N. Bydžov - Sloupno 201
2. 3. **Petra Schořová,**
N. Bydžov, Karla IV. 209
5. 3. **Jiří Pihík,**
N. Bydžov - Starý Bydžov 126
10. 3. **Jiří Půlpán,**
N. Bydžov, Turkova 1339
16. 3. **Lukáš Fiala,**
N. Bydžov - Zábědov 85
18. 3. **Luboš Šejn,**
N. Bydžov - Zábědov 31
22. 3. **Pavlína Špačková,**
N. Bydžov, ČSA 1548
23. 3. **Markéta Orlová,**
N. Bydžov, J. Fučíka 854
30. 3. **Andrea Škaloudová,**
N. Bydžov - Lužec n. C. 86
2. 4. **Milan Purma,**
N. Bydžov, Dukelská 993
3. 4. **Aleš Suchánek,**
N. Bydžov, Tyršova 108
7. 4. **Alena Landová,**
N. Bydžov - Chudonice 144
9. 4. **Petr Morávek,**
N. Bydžov - Zachrašťany 58
9. 4. **Beáta Wisniewská,**
N. Bydžov, Zahradní 374
16. 4. **Jana Palečková,**
N. Bydžov, Ezopova 1661
18. 4. **Martina Chvojková,**
N. Bydžov, Dukelská 602
19. 4. **Lukáš Doskočil,**
N. Bydžov, Zahradní 453
19. 4. **Jakub Zajíc,**
N. Bydžov, Jiráskova 596
23. 4. **Martina Coufalová,**
N. Bydžov - Starý Bydžov 32
28. 4. **Ondřej Vosáhlo,**
N. Bydžov - Lužec n. C. 31
30. 4. **Markéta Doležalová,**
N. Bydžov, P. Bezruče 547

ÚMRTÍ

8. 12. **František Vrabec** 82 let
N. Bydžov - Lužec n. C. 219
11. 12. **Josef Pšenička** 73 let
N. Bydžov, Dukelská 1016
14. 12. **Marie Jindrová** 90 let
N. Bydžov, ČSA 2
14. 12. **Jan Hladík** 76 let
N. Bydžov - N. Skřeněř 33
15. 12. **Miloslava Linková** 42 let
N. Bydžov - Chudonice 9
17. 12. **Vlasta Kytlerová** 74 let
N. Bydžov, Smetanova 1506
19. 12. **Anna Pšeničková** 88 let
N. Bydžov - Zachrašťany 47
23. 12. **Adelaida Kupková** 95 let
N. Bydžov, Revoluční 501
27. 12. **Anna Škávová** 84 let
N. Bydžov, Žižkova 671
31. 12. **Františka Trutnovská** 86 let
N. Bydžov, Revoluční 217
5. 1. **Olga Vacková** 78 let
N. Bydžov, Dr. Englera 402
7. 1. **Václav Kudera** 92 let
N. Bydžov, U památníku 1206
11. 1. **Anna Bártová** 81 let
N. Bydžov, 1. máje 900
13. 1. **František Pšenička** 98 let
N. Bydžov - Žantov 12
24. 1. **Marie Jelínková** 77 let
N. Bydžov, Smetanova 1215
25. 1. **Anna Kuthanová** 78 let
N. Bydžov, Revoluční 295
31. 1. **Pavel Černý** 81 let
N. Bydžov, Fügnerova 162
12. 2. **Jan Hrabica** 75 let
N. Bydžov - Sloupno 127
19. 2. **František Kutifel** 80 let
N. Bydžov, Otmarka 341
27. 2. **Josef Šebek** 74 let
N. Bydžov - Zachrašťany 17
28. 2. **Marie Langrová** 86 let
N. Bydžov - Sloupno 51
5. 3. **Bohumil Aman** 81 let
N. Bydžov, Žižkova 568
8. 3. **Mirko Petrovič** 67 let
N. Bydžov, Jiráskova 527
9. 3. **Václav Špaček** 73 let
N. Bydžov - Zachrašťany 38
10. 3. **Růžena Donátová** 74 let
N. Bydžov - Lužec n. C. 104
23. 3. **Růžena Kubešková** 82 let
N. Bydžov - Starý Bydžov 22
31. 3. **Ladislav Jiravský** 46 let
N. Bydžov - Chudonice 158
8. 4. **Anna Čepková** 74 let
N. Bydžov, Klicperova 710
9. 4. **Adéla Šimanovská** 87 let
N. Bydžov, Hradební 1497
13. 4. **Klára Kubínová** 71 let
N. Bydžov, Purkyňova 1512
14. 4. **František Hladík** 91 let
N. Bydžov - Žantov 9
17. 4. **Jiří Kloz** 63 let
N. Bydžov, Dukelská 987
21. 4. **František Novák** 79 let
N. Bydžov, Turkova 1297
22. 4. **Anna Řeháčková** 81 let
N. Bydžov, Ezopova 1688

SŇATKY

doplněk z r. 1986

4. 10. **Petr Brodský,**
Chotělice
Iva Holmanová,
Kozojídky 17
9. 1. **Milan Komárek,**
N. Bydžov - Lužec n. C. 113
Lenka Smorádková,
Liberec, Perštýn 552
10. 1. **Jiří Vávra,**
Kosice 89
Romana Kubínová,
N. Bydžov, Mír. nám. 498
17. 1. **Milan Kunc,**
N. Bydžov, Nerudova 1652
Lenka Hausmanová,
Skřivany 213
23. 1. **Bronislav Vlášek,**
N. Bydžov - Chudonice 50
Jana Šebková,
Praha 4 - Michle
7. 2. **František Vyleťal,**
N. Bydžov, V Ráji 1301
Marie Tomešová,
Hr. Král., Rudé armády 317
7. 2. **František Němec,**
N. Bydžov, Žižkova 626
Jana Kovalčíková,
Kosice 1
7. 2. **Vladimír Hradecký,**
N. Bydžov - Zábědov 86
Ivana Pochobradská,
N. Bydžov - Zábědov 88
14. 2. **Roman Jiránek,**
N. Bydžov - Zachrašťany 30
Ivana Frýdová,
N. Bydžov, U plovárny 1415
7. 3. **Zdeněk Donát,**
N. Bydžov, U jatek 880
Hana Ďurďová,
Humburky 44
7. 3. **Josef Carda,**
N. Bydžov, Na Valech 74
Zdeňka Čermáková,
Hr. Král. - Slezské před. 766
14. 3. **Jan Šenk,**
N. Bydžov, 28. října 1608
Soňa Gabrielová,
Smidary 139
14. 3. **Pavel Kubín,**
N. Bydžov, ČSA 1441
Miloslava Launová,
Lochenice 113
21. 3. **Lubomír Beneš,**
N. Bydžov, Malátova 487
Eva Sácká,
Lomnice n. P. 1072
21. 3. **ing. Pavel Postupa,**
Česká Skalice 331
Martina Bílková,
N. Bydžov, Dukelská 1135
28. 3. **Miroslav Hnát,**
N. Bydžov, Sukova 646
Jana Mydlárová,
Skřivany 253
28. 3. **Petr Žalud,**
N. Bydžov, Turkova 1337
Renata Ferničáková,
Městec Králové 72

SŇATKY

28. 3. **Oldřich Vízek,**
Skřivany 213
Romana Novotná,
N. Bydžov, Tylova 381

28. 3. **Michal Bašek,**
Kněžice 200
Renata Janouchová,
N. Bydžov - Lužec n. C. 146

28. 3. **Roman Drábek,**
Prasek 182
Jana Ortová,
N. Bydžov - Starý Bydžov 170

4. 4. **Josef Jirsák,**
N. Bydžov, Zahradní 445
Zdenka Klozová,
Skřivany 15

11. 4. **Jiří Hanuš,**
Luková 34
Taťána Machačová,
N. Bydžov, Smetanova 1785

11. 4. **Luboš Kaliaš,**
Skřivany 251
Zdeňka Telváková,
N. Bydžov, Na Šarlejích 96

11. 4. **Pavel Vávra,**
N. Bydžov, Raisova 180
Květa Hatašová,
N. Bydžov - Zábědov 19

18. 4. **Josef Mauer,**
N. Bydžov, Fučíkova 890
Ladislava Krejčová,
Králíky - Podoliby 46

18. 4. **Cyril Dunca,**
Michalovce 64
Zdenka Kejzlarová,
N. Bydžov, Luční 886

25. 4. **Petr Moravčík,**
N. Bydžov, U plovárny 1415
Hana Šternerová,
Hradec Král., U kavalírů 815

25. 4. **Jan Panocha,**
N. Bydžov, Na svépomoci 184
Ivana Chrudimská,
Hr. Král., Na občinách 859

25. 4. **Roman Bílek,**
N. Bydžov - Sloupno 76
Ilona Morávková,
N. Bydžov, Lidická 842

25. 4. **Miloš Volejník,**
N. Bydžov, Jungmannova 1589
Iveta Petráčková,
N. Bydžov, ČSLA 134

ZLATÁ SVATBA

31. 1. **Václav a Božena Zelenkovi**

Staročeská přísloví:

Na hlavě šperky, a v hlavě čemerky!
Hloupý říká, co ví - moudrý ví, co říká.
Víno neříká jdi, ale seď!

Tyto dvě pohlednice našeho města si budete moci prohlédnout na výstavě, která bude otevřena 14. srpna 1987 v Městském muzeu.

Příjemnou dovolenou všem čtenářům přeje redakce

KLUB KAKTUSÁŘŮ A. V. FRIČE

oslavuje pětadvacetiny založení! Výročí oslaví výstavou kaktusů.

Kde: v Novém Bydžově.

Kdy: 15. a 16. srpna.

Otevřeno vždy od 8 do 18 hod.

Prodejní a poradenská služba.

NOVOBYDŽOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Městské kulturní středisko v Novém Bydžově, nepravidelně. Odpovědný redaktor PhDr. Jiří Malina. Redakční radu řídí tajemník MěstNV Rastislav Kykal.

Adresa redakce: MěKS, Revoluční ul. 774, 504 01 Nový Bydžov, tel. 23413.

Povoleno OK ONV v Hradci Králové pod čj. 2/87. Tisknou Východočeské tiskárny n. p. v Novém Bydžově. Náklad 2 000 výtisků. Mimobydžovským zájemcům zasíláme časopis poštou po zaplacení předplatného 24 Kčs. Cena jednoho čísla 3 Kčs.

Uzávěrka příštího čísla 31. 8. 1987.